

ΙΛΙΞΟΣ

Η απελευθέρωση
από την επιθυμία της ερώτησης
είναι κάτι ουσιαστικό
για την κατανόηση
κάποιου προβλήματος

Κρισναμούρτι

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις

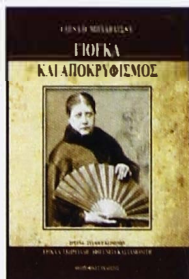
Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
Η Φωνή της Σιγής

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**Το Κλειδί
της Θεοσοφίας**

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**Τα Πρώτα Βήματα
στον Αποκρυφισμό**

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**ΓΙΟΓΚΑ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΣ**
(Ανθολογία Εσωτερικής Γνώσης)

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Αττικής, Κωδικός:4311

Τηλ. 210 36.20.702 - 210 36.10.961 Fax: 210 36.10.961

www.theosophicalsociety.gr

email(περιοδικού): ilisos@theosophicalsociety.gr

email(Εταιρείας): info@theosophicalsociety.gr

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Εκδότης - Διευθυντής: Αντώνιος Παπανδρέου

Σύνταξη / Επιμέλεια ύλης: Ιφιγένεια Κασταμονίτη

ΜΑΡΤΙΟΣ – ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΜΑΪΟΣ 2014

Ακόμη και ένας καλός άνθρωπος βλέπει άσχημες μέρες όσο οι καλές του πράξεις δεν έχουν ωριμάσει. Αλλά όταν ωριμάσουν, τότε ο καλός άνθρωπος βλέπει ευτυχισμένες μέρες. Από τον εαυτό του γίνεται το κακό. Από τον εαυτό του κανείς υποφέρει. Αλλά από τον εαυτό του δεν αφήνεται στο κακό και από τον εαυτό του κανείς εξαγνίζεται.

Η αγνότητα και η ακαθαρσία ανήκουν στον εαυτό. Κανείς δεν μπορεί να εξαγνίσει τον άλλον. Ο Εαυτός είναι ο κύριος του Εαυτού. Ποιος άλλος μπορεί να είναι ο κύριος! Με τον εαυτό του καλά υποταγμένο, ο άνθρωπος βρίσκει ένα δάσκαλο όσο λίγοι μπορούν να βρουν. Ίσως κάποιος μπορέσει να κατακτήσει σε μάχη χιλιάδες φορές χιλιάδες άνδρες, αλλά αν κάποιος άλλος κατακτήσει τον εαυτό του, αυτός είναι ο μεγαλύτερος κατακτητής.

*Έλενα Π. Μπλαβάτοκν
(Βιβλίο Γενεθλίων, Κανόνων και Αξιομάτων)*

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ιδρύθηκε στις 17 Νοεμβρίου 1875 στη Ν.Υόρκη από την Ε.Π.Μπλα-βάτσκι και τον συντ/χη Χ.Σ. Όλκοττ. Η σημερινή έδρα της βρίσκεται στο Adyar, Madras – India. Σκοποί της είναι:

1. Ο σχηματισμός ενός πυρήνα της Παγκόσμιας Αδελφότητας της Ανθρωπότητας, χωρίς διάκριση φυλής, πίστης, γένους, τάξης ή χρώματος.
2. Η ενθάρρυνση της συγκριτικής μελέτης των θρησκειών, της φιλοσοφίας και της επιστήμης.
3. Η έρευνα των ανερμήνευτων νόμων της φύσης και των δυνάμεων που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση μέσα στον άνθρωπο.

Θεοσοφία είναι το σώμα της αλήθειας που αποτελεί τη βάση όλων των θρησκειών, και του οποίου δεν μπορεί κανείς να διεκδικήσει την αποκλειστικότητα. Προσφέρει μια φιλοσοφία που κάνει τη ζωή κατανοητή και εκθέτει τη δικαιοσύνη και την αγάπη που καθοδηγούν την εξέλιξή της. Τοποθετεί τον θάνατο στη σωστή του θέση, σαν επαναληπτικό επεισόδιο σε μια ατελεύτητη ζωή που ανοίγει την είσοδο σε μια πληρέστερη και λαμπρότερη ύπαρξη. Αποκαθιστά την επιστήμη του Πνεύματος στον κόσμο, διδάσκοντας ότι το Πνεύμα είναι ο αληθινός εαυτός του ανθρώπου, ενώ ο νους και το σώμα είναι οι υπηρέτες του. Φωτίζει τις Γραφές και τα δόγματα των θρησκειών και αποκαλύπτει τις κρυμμένες έννοιές τους.

Το Ελληνικό τμήμα της Θ.Ε. ιδρύθηκε αρχικά στην Κέρκυρα, το 1877, από τους κκ Όθωνα Αλεξάνδρου, Αλέξανδρο Ρομπότι, Δημήτριο Σοφοκλή, Κόντη Γκονέμη και Πασκουάλε Μενελάου. Υπό τη σημερινή μορφή της ως «Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι», είναι σωματείο μη κερδοσκοπικό, νομίμως αναγνωρισμένο με την υπ' αρ. 8187/1946 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών. Εφόσον η Θ.Ε. έχει εξαπλωθεί ευρύτατα ανά τον πολιτισμένο κόσμο, και εφόσον άτομα όλων των θρησκειών έχουν γίνει μέλη της χωρίς να εγκαταλείψουν τα ιδιαίτερα δόγματά τους, τις διδασκαλίες και την πίστη τους, θεωρείται καλό να τονισθεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένα δόγμα, καμία γνώμη οποιουδήποτε που να δεσμεύει με οποιονδήποτε τρόπο, οποιουδήποτε μέλος της Θ.Ε. Η αποδοχή των τριών αντικειμενικών σκοπών της είναι ο μόνος όρος για να γίνει κανείς μέλος της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Tim Boyd: Τι είναι Σοφία	σελ. 4
Έλενα Π. Μπλαβάτσκι: Όνειρα (μέρος 2ον)	10
Θεόδωρος Θεοφάνους: Immanuel Kant	20
Παράσχος Φραντζολάκης: Ο Αποκρυφισμός στην Έβδομη Τέχνη (μέρος 2ον)	26
Από την Άχρονη Σοφία: Επιθυμία – Ευτυχία	36
Ρένα Κεφαλούδη: Ο Άνθρωπος	38
Παναγιώτης Παπασλιώτης: Το τέλος του Κάρμα	43
Breda Zagar: Ζων Πυρ	56
Κρισναμούρτι: Διαλογισμός και Ενέργεια	59
ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ	63

Με χαρά πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα της Θεοσοφικής Εταιρείας στην διεύθυνση:

www.theosophicalsociety.gr

Η ιστοσελίδα είναι γραμμένη σε δύο γλώσσες – Ελληνικά και Αγγλικά. Επίσης, την ιστοσελίδα της θεοσοφικής στοάς Υπατία: **www.ypatia.gr** και της θεοσοφικής στοάς Μίνως (Κρήτη): **www.minoslodge.gr**. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη διεύθυνση **webmaster@theosophicalsociety.gr**

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΟΦΙΑ

Tim Boyd

(Παγκόσμιος Πρόεδρος της Θεοσοφικής Εταιρείας, 2014 -)

(Περιοδικό Quest, Χειμώνας 2014)

(Μετάφραση: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

Στην διάρκεια πρόσφατης επίσκεψής μου σε μια από τις Θεοσοφικές ομάδες, ένα από τα μέλη έθεσε ένα ερώτημα. Προφανώς επρόκειτο για κάποιον που δεν συνήθιζε να θέτει εύκολα ερωτήματα. Το ερώτημα λοιπόν ήταν: «Τί είναι Σοφία;».

Ο Σανσκριτικός όρος για την σοφία είναι Prajna. Ο Βουδισμός χρησιμοποιεί την ίδια αυτή λέξη για μία από τις αρετές (σανκρ.= paramitas), καθεμία εκ των οποίων στην συμβατική πρακτική θεωρείται ως το αντίδοτο ορισμένων ανθρώπινων αδυναμιών. Έτσι, η γενναιοφροσύνη είναι το αντίδοτο της στενοκεφαλιάς. Η υπομονή είναι το αντίδοτο της οργής. Ο στοχασμός είναι το αντίδοτο της αφηρημαίας. Η σοφία λέγεται ότι είναι το αντίδοτο όλων διότι απευθύνεται στον θεμελιώδη περιορισμό της άγνοιας – της εσφαλμένης αντίληψης. Με απλά λόγια, ο άνθρωπος είναι

σοφός όταν βλέπει τα πράγματα έτσι όπως πραγματικά είναι, και στην «Φωνή της Σιγής» διαβάζουμε ότι το κλειδί που ξεκλειδώνει την Prajna «μετατρέπει έναν άνθρωπο σε θεό».

Ο συνήθης τρόπος χρησιμοποίησης του όρου «σοφία» μας οδηγεί στην πεποίθηση ότι πρόκειται για κάτι που συνοδεύει την ώριμη ηλικία, ή ότι προέρχεται από την εμπειρία, ή ότι σοφοί είναι όσοι έχουν πληθώρα γνώσεων. Για τον λόγο αυτό, όταν βρισκόμαστε πλησίον ενός ηλικιωμένου, έμπειρου ατόμου με πολλές γνώσεις συμπεραίνουμε ότι προφανώς είναι σοφός. Για πολλούς ανθρώπους ένας γκριζομάλλης καθηγητής που χρησιμοποιεί μια μηχανή Harley-Davidson για τις μετακινήσεις του, εκπροσωπεί έναν σοφό. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι εξακολουθούμε να είμαστε σχετικά ανεξέλικτοι ως άνθρωποι και εκλαμβάνουμε

εσφαλμένα την γνώση ως σοφία. Η γνώση ενός ατόμου ότι το ένδυμα που φορά έχει πράσινο χρώμα, δεν διαφέρει ποιοτικά από την γνώση ότι το σύμπαν διαστέλλεται με συγκεκριμένο ρυθμό και ότι εμπεριέχει τρισεκατομμύρια άστρων. Ούτε διαφέρει από το να γνωρίζει κανείς την βιογραφία της Έλενας Π. Μπλαβάτσκυ και τον τρόπο συγγραφής της *Μυστικής Δοξασίας*. Διότι τα παραπάνω συνιστούν δεδομένα γεγονότα: μικρά ή μεγαλύτερα ουδέτερα πράγματα που δεν σχετίζονται με την σοφία.

Μερικοί από τους μεγαλύτερους τυράννους και ανταρχικούς μονάρχες της ανθρώπινης ιστορίας υπήρξαν άτομα εξαιρετικά έμπειρα και υπέρ του δέοντος μορφωμένα, αλλά οι γνώσεις τους με κανένα τρόπο δεν συνέβαλλαν στην μείωση της θηριωδίας τους. Διότι όπως έλεγε η Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ: «Εν γένει, η διανόηση αναπτύσσεται σε βάρος της σοφίας». Το φαινόμενο των «μορφωμένων ανόητων» είναι πολύ συνηθισμένο στην εποχή μας. Σε απλά μαθηματικά, γνώση και σοφία δεν συνιστούν ισόποσους αριθμούς.

Στον Βουδισμό χρησιμοποιείται η λέξη «κενότητα» ως συνώνυμο της σοφίας. Παρά το γεγονός ότι η διάνοια αδρανεί όταν δεν έχει στην διάθεσή της στοιχεία προς σύγκριση και αντιπαραβολή, ο όρος «κενότη-

τα» υπονοεί τουλάχιστον κάτι σχετικά με την φύση της σοφίας η οποία περιγράφεται καλύτερα με αφαιρετικό τρόπο. Δεν διαθέτει ιδιότητες, ούτε μορφή, ούτε αίσθημα, ούτε γνώσεις, αλλά ούτε και έλλειψη των παραπάνω. Κατά πολλές έννοιες, η σοφία προσομοιάζει με τον χώρο του διαστήματος που εμπεριέχει τα πάντα, καθορίζει τα πάντα, αλλά δεν καθορίζεται από τίποτα. Και όπως το εκφράζει ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβάτ Γκιτά*: «Διαπερνώντας αυτό το σύμπαν με ένα τμήμα του εαυτού μου, παραμένω στον εαυτό μου».

Ένα από τα κεφάλαια της *Μπαγκαβάτ Γκιτά* που προτιμώ ιδιαίτερος είναι το ενδέκατο, όπου ο Αρζούνα παρακαλεί τον Κρίσνα να αποκαλύψει την αληθινή μορφή του. Στα προηγούμενα κεφάλαια φαίνεται πως ο Αρζούνα πίστευε κυρίως ότι ο Κρίσνα ήταν ο φίλος του που οδηγούσε το άρμα του στην μάχη. Αλλά καθώς προχωρούσε η συνομιλία τους, που απετέλεσε την βάση αυτού του δράματος, πείθεται για την θεία φύση του Κρίσνα αν και δεν μπορεί ακόμη να συλλάβει όλο το εύρος αυτής της γνώσης. Όταν όμως ο Κρίσνα του επιτρέπει να δει την «συμπαντική μορφή» του, ο νους του Αρζούνα αρχίζει να τρέμει. Στο σώμα του Κρίσνα αντικρίζει ολόκληρο το σύμπαν: όλους τους θεούς και τα ένδοξα όντα μέσα στην μορφή του, τα αναρίθμητα

πρόσωπά του που βλέπουν προς κάθε κατεύθυνση, τα αμέτρητα στόματα που καταβροχθίζουν τους θνητούς και «κατατρώγουν όλους τους κόσμους». Βλέπει την ακτινοβολία του που κατακαίει ολόκληρο το σύμπαν».

Η θέα αυτής της θείας μορφής που αγκαλιάζει την δημιουργία, την καταστροφή και την συντήρηση του σύμπαντος είναι πέραν των δυνάμεων του Αρζούνα. Ικετεύει λοιπόν τον Κρίσνα να αναλάβει εκ νέου την συνήθη μορφή του που του είναι περισσότερο οικεία, λιγότερο τρομερή και αχανής. Ο άνθρωπος δυσκολεύεται να διαχειριστεί το αληθινό, το πραγματικό. Το νόημα είναι ότι αδυνατούμε να αδράξουμε την σοφία ένεκα της ίδιας της φύσης της, ή να συλλάβουμε την πραγματικότητα της, αν και μπορούμε να την βιώσουμε. Σύμφωνα με τα λόγια του ποιητή, βρίσκεται «πλησιέστερα (...) από ό,τι η αναπνοή μας, πιο κοντά από τα χέρια και τα πόδια μας». Στο έργο: *Η Φω-*

νή της Σιγής, η σοφία περιγράφεται ως «η φλόγα της Πραγπα που ακτινοβολεί μέσω του Άτμαν», του ύψιστου ή ενδότατου τμήματος του εαυτού μας που είναι συμπαντικό και απρόσωπο.

Το όγδοο και το ένατο κεφάλαιο του απόκρυφου έργου σχετικά με την Σοφία του Σολομώντος παρουσιάζουν μια θαυμάσια Εσωτερική περιγραφή της σοφίας, καθώς και την διαδικασία της απόκτησής της. Για τον Σολομώντα, η σοφία είναι γένους θηλυκού. Την περιγράφει ως μια γυναίκα με «πανίσχυρο πλούτο από την μία πλευρά [του σύμπαντος] έως την άλλη, η οποία διευθύνει με γλυκύτητα όλα τα πράγματα». Ο Σολομών αναζήτησε υπεράνω όλων την σοφία. «Συνειδητοποίησα», λέει, «ότι αδυνατούσα να την αποκτήσω, εκτός και εάν μου την πρόσφερε ο Θεός [=το Άτμαν]. Και ότι έννοια της σοφίας είναι επίσης να γνωρίζουμε ποιος μας την χαρίζει. Προσευχήθηκα

στον Κύριο και Τον αναζητήσα (...) με όλη την δύναμη της καρδιάς μου». Και παρακάτω προσεύχεται: «Απόστείλέ την από τον άγιο ουρανό Σου και από τον θρόνο της δόξας Σου, να έλθει κοντά μου και να με βοηθήσει να γνωρίσω το θέλημά Σου». Εάν κατανοήσουμε ορθά αυτή την προσευχή, θα συνειδητοποιήσουμε την δύναμή της.

Ακτίνες φωτός διαχέονται ασταμάτητα από τον ήλιο. Το μόνο πράγμα που τις εμποδίζει να μας φωτίσουν είναι όσα παρεμβάλλονται ανάμεσα σε εμάς και τον φωτεινό αστέρα, όπως πχ τα σύννεφα στον ουρανό ή οι τοίχοι που μας καλύπτουν. Ας τα απομακρύνουμε όλα αυτά και η εμπειρία μας θα είναι: «είδον το φως» – έννοια την οποία απηχεί ο όρος «ξαναγεννημένος» σε οποιαδήποτε θρησκεία και αν λάβουμε υπόψη. Το νόημα κάθε πνευματικής ατραπού είναι να αναγνωρίσει κανείς και να προσπεράσει τα σύννεφα της συναισθηματικής φύσης και της διανοητικής σκέψης. Διότι ορθώνουν τείχη τριγύρω μας και μας αποκλείουν από το κάλλος, την ευγνωμοσύνη, την χαρά, την ειρήνη, την καθαρότητα και την συμπόνια, όλα εκείνα δηλαδή τα οποία συνοδεύουν την εμπειρία της ενότητας που αποκαλούμε Σοφία.

Ταξιδεύοντας συχνά με το αεροπλάνο, εξακολουθώ να εντυπωσιάζομαι από την διαδι-

κασία της απογείωσης μια συννεφιασμένη ή βροχερή ημέρα. Το πώς απογειώνεται στο σκοτάδι, πώς βυθίζεται στην μηδενική ορατότητα των πυκνών σύννεφων και κατόπιν εξέρχεται στο λαμπερό φως του ήλιου. Δεν εξαλείφονται τα συναισθήματα ούτε σταματά η σκέψη, αλλά απλώς όλα αντιμετωπίζονται έτσι όπως ακριβώς είναι. Μεταφορικά μιλώντας, είναι οι δικές μας εσωτερικές καιρικές συνθήκες.

Οι φευγαλέες συναντήσεις με την Σοφία σημαδεύονται από ένα αίσθημα αρμονίας και δύναμης, συχνά μάλιστα συμβαίνουν αιφνίδια. Πρόκειται για εκείνες τις σπάνιες στιγμές που ενώ ατενίζουμε εκστασιασμένοι ένα υπέροχο ηλιοβασίλεμα, ή έχουμε αφεθεί στο θαύμα της πηγαίας χαράς των παιδιών την ώρα που παίζουν, εξανεμίζεται προσωρινά κάθε αίσθηση περί του εαυτού μας. Εκείνη την στιγ-

μή καταρρέουν και χάνονται τα τείχη της ανησυχίας και κάθε έγνοια που απασχολεί την σκέψη μας. Όταν παρέλθει αυτή η στιγμή, τότε διαπιστώνουμε πόσο ήρεμοι και γαλήνιοι υπήρξαμε έστω για λίγο. Μπορεί να μην εξαφανίστηκαν οι φροντίδες της καθημερινότητας και οι διάφορες έγνοιες, αλλά είχαν προσωρινά υποταχθεί σε μια ευρύτερη θέαση του κόσμου. Δεν υπάρχουν σύνορα και περιορισμοί στην αντίληψη του αληθούς σοφού, ούτε διαφορές ούτε συνήθειες καταστάσεις. Πτωχός ή πλούσιος, ασθενής ή υγιής, εν μέσω καταστροφών ή εκστατικής δημιουργικότητας, ο σοφός διακρίνει κάτι άλλο πέρα από όλα αυτά.

Η ποιητική μετάφραση της *Μπαγκαβάτ Γκιτά* από τον Sir Edwin Arnold απεικονίζει το όραμα ενός τέτοιου σοφού:

«Το Πνεύμα ποτέ δεν γεννήθηκε,
«ποτέ δεν θα πάψει να υπάρχει.
«Χρόνος δεν υπήρξε ποτέ,
«τέλος και αρχή είναι όνειρα!
«Αγέννητο και Αλέθαντο
«κι Αναλλοίωτο παραμένει το Πνεύμα.
«Θάνατος δεν το αγγίζει!»

Είθε όλοι να προοδεύουμε εν σοφία.

Ο Tim Boyd είναι ο νέος Παγκόσμιος Πρόεδρος της Θεοσοφικής Εταιρείας με έδρα το Adyar, Chennai, Ινδία. Γεννήθηκε το 1953 στην Ν. Υόρκη, Η.Π.Α., και έγινε μέλος της Θ. Ε. το 1974. Είναι Πρόεδρος της Θεοσοφικής Εταιρείας στην Αμερική με έδρα το Wheaton, Illinois, θέση στην οποία εξελέγη εκ νέου μετά τις αρχαιρεσίες του Μαΐου 2014 ως ο μοναδικός υποψήφιος.

Είναι αρχισυντάκτης του θεοσοφικού περιοδικού *Quest* που εκδίδεται από το Αμερικανικό τμήμα της Θ.Ε., και διετέλεσε επίσης Πρόεδρος του Συμβουλίου Διευθυντών του Θεοσοφικού Τάγματος Υπηρεσίας και του Ιδρύματος Δωρεάς Βιβλίων. Έκανε ομιλίες και συντόνισε τις εργασίες σε εργαστήρια των ΗΠΑ, της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής, της Ευρώπης, της Ασίας, και της Ν. Ζηλανδίας. Τα άρθρα του

έχουν δημοσιευτεί σε θεοσοφικά περιοδικά ανά τον κόσμο. Επίσης, είναι ιδρυτικό μέλος μιας πνευματικής κοινότητας με ενεργή δράση στο Σικάγο για περισσότερα από 25 χρόνια. Η ομάδα εργαζόταν με προβληματικούς νέους, δίδασκε διαλογισμό και θεραπευτικές μεθόδους, και καθιέρωσε την βιολογική καλλιέργεια σε αχρησιμοποίητα χωράφια. Η συμμετοχή του στο Θεοσοφικό Τάγμα Υψηλότητας και το ορφανοτροφείο Chushul στο Θιβέτ, του εξασφάλισε μια ακρόαση με τον Δαλάι Λάμα.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την επίσκεψη του Δαλάι Λάμα στο Σικάγο υπό την αιγίδα της Θ. Ε. τον Ιούλιο 2011, για ένα διήμερο εκδηλώσεων που παρακολούθησαν δέκα χιλιάδες άτομα. Οι εκδηλώσεις απέφεραν περισσότερα από \$400.000, τα οποία διατέθηκαν εξολοκλήρου στην ενίσχυση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τις Θιβετανικές κοινότητες σε όλο τον κόσμο.

Τον Απρίλιο 2014 ο κ. Tim Boyd εξελέγη για τα επόμενα επτά χρόνια Παγκόσμιος Πρόεδρος της Θεοσοφικής Εταιρείας, ο όγδοος κατά σειρά από την ίδρυσή της το 1875. Σε συνέντευξή του στην εφημερίδα «The Hindu», είπε τα εξής μετά την εκλογή του: «Σαν παγκόσμιος πρόεδρος θα χρειαστεί να ταξιδεύω πολύ. Θα μεταφερθώ όμως στο Chennai. Ανυπομονώ να αναπτύξω μεθόδους με την βοήθεια των οποίων ο κόσμος θα γνωρίσει καλύτερα τις διδασκαλίες της Θεοσοφίας». Πρόσθεσε ακόμη ότι η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας θα αποτελέσει έναν από τους τρόπους διάδοσης της Θεοσοφίας (www.theosophical.org).

Στην πρώτη ανοικτή ομιλία του στην παγκόσμια έδρα της Θεοσοφικής Εταιρείας στο Adyar, μίλησε για τις θεοσοφικές αξίες και τις δραστηριότητες του διεθνούς αυτού οργανισμού και κάλεσε τα μέλη να επανεξετάσουν την δική τους στάση σε ό,τι αφορά τις θεοσοφικές διδαχές στην πράξη. «Ποιος είναι ο ρόλος μας στην σημερινή κατάσταση των πραγμάτων στον κόσμο; Ως μέλη της Θ.Ε. έχουμε παραιτηθεί από την συμμετοχή μας σε αυτά; Κατέχουμε θεοσοφική γνώση. Αρκεί όμως μόνον αυτό;», τόνισε.

Σε συνέντευξή του πριν από την ομιλία επισήμανε ότι επιθυμεί να εγκαινιάσει αλλαγές που θα αναζωογονήσουν τον θεοσοφικό οργανισμό. «Από το 1875 έως σήμερα», είπε, «ο κόσμος έχει αλλάξει και οι μέχρι πρότινος μέθοδοι διδασκαλίας δεν συμβαδίζουν με την εποχή μας. Ο σημερινός τρόπος συνάντησης και επικοινωνίας των περισσότερων ανθρώπων είναι η οθόνη του υπολογιστή. Και αυτός θα είναι ένας από τους τρόπους με τον οποίο θα προσεγγίσουμε τους νέους.» (πηγή: The Times of India).

ΟΝΕΙΡΑ

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ

(Περίληψη διδασκαλίας στις συναντήσεις της Στοάς Blavatsky της Θ.Ε. της Αγγλίας στο Λονδίνο, στις 20 και 27 Δεκεμβρίου 1888)

(Μέρος 2ον – μετάφραση Ανωνύμου)

Ερ.: Είναι τα αποκαλούμενα προφητικά όνειρα ένα σημάδι ότι αυτός που ονειρεύεται έχει ισχυρές μαντικές ικανότητες;

Απ.: Θα μπορούσε να ειπωθεί, στην περίπτωση των ατόμων που έχουν πραγματικά αληθινά προφητικά όνειρα, ότι αυτό συμβαίνει διότι οι φυσικοί τους εγκέφαλοι και η μνήμη τους έχουν πιο κοντινότερη σχέση και συμπάθεια με τα «Ανώτερα Εγώ» τους, από ό,τι έχουν γενικά οι υπόλοιποι άνθρωποι. Το Εγώ-Εαυτός έχει περισσότερη ευκολία να εντυπώνει πάνω στο φυσικό κέλυφος και στην μνήμη αυτό το οποίο είναι σπουδαίο για αυτούς τους ανθρώπους, από ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση των άλλων λιγότερο προικισμένων. Θυμηθείτε ότι ο μόνος Θεός που ο άνθρωπος έρχεται σε επαφή, είναι ο δικός του Θεός που ονομάζεται Πνεύμα, Ψυχή και Νους, ή Συνείδηση. Και αυτά τα τρία είναι ένα.

Αλλά υπάρχουν πέπλα που πρέπει να καταστραφούν έτσι ώστε ένα πλάσμα να μεγαλώσει. Πρέπει να πεθάνουμε, είπε ο Απ. Παύλος, για να μπορούμε να ζήσουμε ξανά. Είναι μέσω της καταστροφής όπου μπορούμε να βελτιωθούμε, και οι τρεις δυνάμεις: η συντήρηση, η δημιουργία και η καταστροφή, είναι μόνο μία ομάδα όψεων των θείων σπινθήρων μέσα στον άνθρωπο.

Ερ.: Ονειρεύονται οι Αντέπτος (=Τέλειοι Μύστες);

Απ.: Όχι οι προχωρημένοι Αντέπτος. Ένας Αντέπτος είναι αυτός ο οποίος έχει αποκτήσει κυριαρχία επάνω στις τέσσερις κατώτερές του αρχές, συμπεριλαμβανομένου του σώματός του, και δεν αφήνει συνεπώς την σάρκα να κάνει αυτό που θέλει αυτή. Απλά παραλύει τον κατώτερό του εαυτό κατά την διάρκεια του ύπνου και γίνεται τελείως ελεύθερος. Ένα όνειρο όπως το καταλαβαίνουμε είναι μία ψευδαίσθη-

ση. Θα μπορούσε ένας Αντέπτο τότε να ονειρεύεται όταν έχει απελευθερώσει τον εαυτό του από κάθε άλλη ψευδαίσθηση; Στον ύπνο του απλά ζει πάνω σε ένα άλλο, πιο πραγματικό, πεδίο.

Ερ.: Υπάρχουν άνθρωποι που ποτέ δεν έχουν ονειρευτεί;

Απ.: Δεν υπάρχει τέτοιος άνθρωπος στον κόσμο από όσο γνωρίζω. Όλοι ονειρεύονται περισσότερο ή λιγότερο, μόνο που τα περισσότερα όνειρα εξαφανίζονται με το ξύπνημα. Αυτό εξαρτάται από τις περισσότερες ή λιγότερες δεκτικές συνθήκες των εγκεφαλικών γαγγλίων. Μη πνευματικοί άνθρωποι και αυτοί οι οποίοι δεν εξασκούν τις ικανότητες φαντασίας τους, ή αυτοί οι οποίοι έχουν εξαντληθεί από την χειρωνακτική εργασία έτσι ώστε τα γάγγλια να μην δρουν ακόμη και μηχανικά κατά την διάρκεια της ξεκούρασης, ονειρεύονται σπάνια και συνηθώς χωρίς ειρμό.

Ερ.: Ποια είναι η διαφορά των ονείρων ανάμεσα στους ανθρώπους και στα ζώα;

Απ.: Η κατάσταση του ονείρου δεν είναι συνηθισμένη μόνο στους ανθρώπους αλλά και στα ζώα φυσικά, από τα ανώτερα θηλαστικά μέχρι και τα μικρότερα πτηνά, και ακόμη και στα έντομα. Κάθε ον εφοδιασμένο με έναν φυσικό εγκέφαλο ή όργανα που τον προσεγγίζουν, πρέπει να ονειρεύεται.

Κάθε ζώο, μεγάλο ή μικρό έχει περισσότερο ή λιγότερο φυσικές αισθήσεις, και αν και αυτές οι αισθήσεις είναι αδρανείς κατά την διάρκεια του ύπνου, η μνήμη ακόμη θα δρα, ως το πούμε έτσι, μηχανικά, αναπαράγοντας περασμένες αισθήσεις. Ότι τα σκυλιά, τα αλο-

γα και τα βόδια ονειρεύονται, όλοι το ξέρουμε, και επίσης το ίδιο κάνουν και τα καναρίνια, αλλά τέτοια όνειρα νομίζω είναι περισσότερο φυσιολογικά. Όπως οι τελευταίες στάχτες μιας φωτιάς που πεθαίνει με τις σπασμωδικές αναλαμπές και τις σποραδικές της φλόγες, έτσι δρα κι ο εγκέφαλος όταν πέφτει για ύπνο. Τα όνειρα δεν είναι όπως ο Dryden λέει, «διαλείμματα τα οποία κάνει η φαντασία», διότι αυτά μπορούν μόνο να αποδίδονται στα φυσιολογικά όνειρα παρακινούμενα από την δυσπεψία, ή κάποια ιδέα ή γεγονός το οποίο έχει εντυπωθεί επάνω στον ενεργό εγκέφαλο κατά την διάρκεια της εγρήγορσης.

Ερ.: Ποια είναι τότε η διαδικασία της βύθισης στον ύπνο;

Αλ.: Αυτό εξηγείται μερικώς από την Φυσιολογία. Ειπώθηκε από τον Αποκρυφισμό ότι είναι η περιοδική και συντονισμένη εξάντληση των νευρικών κέντρων και ειδικά των αισθητηρίων γαγγλίων του εγκεφάλου, τα οποία αρνούνται να δράσουν για περισσότερη διάρκεια σε αυτό το επίπεδο, και για να μην γίνουν ακατάλληλα για εργασία είναι αναγκασμένα να ανανεώσουν την δύναμη τους πάνω σε ανώτερο πεδίο ή Ουπάντι. Πρώτα έρχεται η Σβάπνα ή κατάσταση του ονείρου, και αυτή οδηγεί στην κατάσταση Σουσούπτι. Εδώ πρέπει να ξαναθυμηθούμε ότι οι αισθήσεις μας είναι όλες δυαδικές, και ότι δρουν σύμφωνα με το πεδίο της συνείδησης πάνω στο οποίο ενεργεί η σκεπτόμενη οντότητα. Ο φυσικός ύπνος παρέχει την μεγαλύτερη ευκολία για την δράση της σκεπτόμενης οντότητας πάνω σε διάφορα πεδία. Παρ' όλα αυτά είναι μία αναγκαιότητα, για το λόγο ότι οι αισθήσεις μπορούν να αναρρώσουν και να εξασφαλίσουν μία παράταση ζωής για την Τζαγκράτα ή κατάσταση της εγρήγορσης, από την Σβάπτα και την Σουσούπτι σύμφωνα με την Ράζα Γιόγκα. Τουρούα είναι η ανώτερη κατάσταση.

Καθώς ο άνθρωπος εξαντλείται από την μία κατάσταση του ζωτικού ρευστού, αναζητά άλλη όπως για παράδειγμα όταν εξαντλείται από τον ζεστό αέρα ανανεώνει τον εαυτό του με το κρύο νερό, και έτσι ο ύπνος είναι η σκιερή πλαγιά στην ηλιόλουστη κοιλάδα της ζωής. Ο ύπνος είναι ένα σημάδι ότι η ζωή της εγρήγορσης έχει γίνει πολύ έντονη για τον φυσικό οργανισμό, και ότι η δύναμη της ζωτικής ροής πρέπει να διακόπτεται με την αλλαγή από την κατάσταση εγρήγορσης στην κατάσταση του ύπνου. Ρωτήστε έναν καλό διορατικό να περιγράψει την αύρα ενός ανθρώπου που μόλις ανανεώθηκε με τον ύπνο του, κι ενός άλλου λίγο πριν πάει για ύπνο. Ο πρώτος θα είναι λουσμένος με ρυθμικές δονήσεις ζωτικού κύματος ζωής: χρυσές, γαλανές, και ρόδινες. Είναι τα ηλεκτρικά κύματα της Ζωής. Ο δεύτερος βρίσκεται, θα λέγαμε, μέσα σε ένα νέφος έντονης χρυσοπορτοκαλί απόχρωσης που συντίθεται από άτομα στροβιλιζόμενα με μια σχεδόν απίστευτη σπασμοδική ταχύτητα, και φανερώνει ότι ο άνθρωπος αυτός είναι πολύ κορεσμένος από ένταση Ζωής. Η ζωτική ουσία είναι πολύ ισχυρή στα φυσικά του όργανα και θα πρέπει να αναζητήσει λίγη εκτόνωση στην σκιερή όψη αυτής της ουσίας, που είναι το ονειρικό στοιχείο ή ο φυσικός ύπνος, μια από τις καταστάσεις συνείδησης.

Ερ.: Τί είναι λοιπόν ένα όνειρο;

Αλ.: Εξαρτάται από την έννοια του όρου. Μπορούμε να «ονειρευτούμε» ή, όπως λέμε, να δούμε οράματα κοιμισμένοι ή ξυπνητοί. Εάν ένα άτομο που είναι ψυχικός συλλέξει με την θέλησή του το Αστρικό Φως σε ένα κύπελλο ή μεταλλικό δοχείο, και εστιάσει το βλέμμα του σε

ένα σημείο μέσα σε αυτό θέλοντας έντονα να δει κάτι, το αποτέλεσμα θα είναι να βιώσει ένα όραμα ή «όνειρο» αν και είναι ξυπνητός. Οι αντανakλάσεις του Αστρικού Φωτός γίνονται περισσότερο ορατές με κλειστά μάτια και ακόμη πιο καθαρά στην διάρκεια του ονείρου. Από διαυγές το όραμα γίνεται ημιδιάφανο. Από την φυσιολογική οργανική συνείδηση μεταφέρεται σε μια υπερβατική κατάσταση συνείδησης.

Ερ.: Σε ποιες αιτίες οφείλονται κυρίως τα όνειρα;

Απ.: Υπάρχουν πολλών ειδών όνειρα, όπως όλοι γνωρίζουμε. Αφήνοντας κατά μέρος τα «όνειρα πέψης», υπάρχουν εγκεφαλικά όνειρα και όνειρα μνήμης, μηχανικά και συνειδητά οράματα. Τα προειδοποιητικά όνειρα και τα προαισθήματα χρειάζονται την ενεργή δράση του εσωτέρου Εγώ. Συχνά επίσης οφείλονται στην συνειδητή ή ασυνείδητη συν-λειτουργία του εγκεφάλου δύο ζωντανών ανθρώπων, ή των δύο Εγώ τους.

Ερ.: Τί είναι λοιπόν εκείνο που ονειρεύεται;

Απ.: Γενικά είναι ο φυσικός εγκέφαλος του προσωπικού Εγώ, η έδρα της μνήμης που εκπέμπει και ακτινοβολεί σπινθήρες όπως η χόβολη στο τζάκι καθώς σβήνουν οι φλόγες. Η μνήμη του Κοιμισμένου είναι σαν την επτάχορδη άρπα του Αίολου, και η νοητική του κατάσταση μπορεί να συγκριθεί με τον άνεμο που κινείται ανάμεσα στις χορδές. Η ανάλογη χορδή θα ανταποκριθεί σε εκείνη από τις επτά καταστάσεις νοητικής δραστηριότητας που είχε ο κοιμισμένος προτού βυθιστεί στον ύπνο. Αν ήταν σαν απαλό αεράκι, η άρπα θα επηρεαστεί πολύ λίγο. Αν ήταν σαν θύελλα, οι δονήσεις θα είναι αντίστοιχα έντονες. Αν το προσωπικό Εγώ έχει επαφή με τις ανώτερες αρχές του και αποσυρθούν τα πέπλα των ανώτερων πεδίων, όλα καλά.

Αν αντίθετα το Εγώ έχει υλιστική ζωώδη φύση, είναι πιθανόν να μην υπάρξουν όνειρα. Ή, αν από τύχη η μνήμη του εισπνεύσει μια «αύρα» από ένα ανώτερο πεδίο, επειδή αυτή θα αποτυπωθεί επάνω της μέσω των αισθητηρίων γαγγλίων της παρεγκεφαλίδας αλλά όχι μέσω της κατευθείαν δράσης του πνευματικού Εγώ, θα λάβει εικόνες και ήχους τόσο διαστρεβλωμένους και δυσαρμονικούς ώστε ακόμη και ένα Ντεβαχανικό(*) όραμα θα μοιάζει με εφιάλη ή αλλόκοτη καρικατούρα. Συνεπώς δεν υπάρχει απλή απάντηση στην ερώτηση «τι είναι εκείνο

που ονειρεύεται», διότι εξαρτάται εντελώς από κάθε άτομο και ποια αρχή του θα είναι η κινητήρια δύναμη στα όνειρά του, καθώς και αν θα τα θυμάται ή θα τα ξεχάσει.

Ερ.: Η φαινομενική αντικειμενικότητα σε ένα όνειρο είναι υποκειμενική ή αντικειμενική;

Απ.: Αν παραδεχθούμε ότι είναι φαινομενική, τότε φυσικά είναι υποκειμενική. Η ερώτηση θα έπρεπε μάλλον να είναι, για ποιον είναι ή τί είναι οι εικόνες ή απεικονίσεις στα όνειρα, αντικειμενικές ή υποκειμενικές; Όλα όσα βλέπει φυσικός άνθρωπος, αυτός που ονειρεύεται, με κλειστά μάτια ή μέσα στο μυαλό του είναι, φυσικά, υποκειμενικά. Αλλά όσα βλέπει ο Ενορατικός που βρίσκεται μέσα στον φυσικό άνθρωπο παρότι η παρουσία του είναι υποκειμενική στις υλικές αισθήσεις μας, όλα είναι αντικειμενικά για τον ίδιο και για όλους τους Ενορατικούς. Οι υλιστές προφανώς θα γελάσουν και θα πουν ότι μετατρέπουμε τον άνθρωπο σε μια ολόκληρη οικογένεια οντοτήτων. Αλλά δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Ο Αποκρυφισμός διδάσκει ότι ο φυσικός άνθρωπος είναι ένας, αλλά ο σκεπτόμενος άνθρωπος είναι επταδικός: σκέπτεται, δρα, αισθάνεται και ζει σε επτά διαφορετικά πεδία ύπαρξης ή καταστάσεις συνείδησης, και για καθεμία από αυτές τις καταστάσεις ή πεδία το μόνιμο Εγώ (όχι η απατηλή προσωπικότητα του ανθρώπου) διαθέτει μια ξεχωριστή σειρά αισθήσεων.

Ερ.: Μπορούν να προσδιοριστούν αυτές οι διαφορετικές αισθήσεις;

Απ.: Όχι εκτός και αν είναι κανείς ένας Αντέπτο ή πολύ εκπαιδευμένος Τσέλα, απόλυτα εξοικειωμένος με αυτές τις διαφορετικές καταστάσεις. Επιστήμες όπως η βιολογία, η φυσιολογία και η ψυχολογία ακόμη (των σχολών Maudsley, Bain και Herbert Spencer) δεν αγγίζουν αυτό το θέμα. Η επιστήμη διδάσκει για τα φαινόμενα της βούλησης, των αισθήσεων, της διάνοιας και των ενστίκτων και λέει ότι όλα αυτά εκδηλώνονται με τα κέντρα του νευρικού συστήματος, με πιο σημαντικό όλων τον εγκέφαλο. Θα μιλήσει για την ιδιόμορφη ουσία ή παράγοντα, όπως είναι οι αγγειακές και ινώδεις μεμβράνες, μέσω των οποίων συμβαίνουν όλα αυτά τα φαινόμενα και θα εξηγήσει την μεταξύ τους σχέση διαιρώντας τα γαγγλιακά κέντρα σε κινητικά, αισθητηριακά και συμπαθητικά, αλλά ποτέ δεν θα πουν μια λέξη για τον μυστηριώδη παράγοντα της ίδιας της διάνοιας, ή του νου και των λειτουργιών του.

Συχνά συμβαίνει να είμαστε συνειδητοί και να ξέρουμε τι ονειρευόμαστε. Αυτή είναι μια πολύ καλή απόδειξη ότι ο άνθρωπος είναι ένα πολλαπλό άτομο στο πεδίο της σκέψης. Έτσι, όχι μόνο είναι το Εγώ ή ο σκεπτόμενος άνθρωπος ένας Πρωτέας, ένα πολύμορφο πλάσμα που συνέχεια αλλάζει, αλλά είναι επίσης θα λέγαμε ικανός να διαχωρίζει τον εαυτό του σε δύο ή περισσότερες οντότητες στο πεδίο του νου και

των ονείρων. Στο πεδίο της ψευδαίσθησης που μας ακολουθεί στο κατώφλι της Νιρβάνα, ο άνθρωπος είναι σαν το Αιν-Soph, μιλά στο Αιν-Soph και κάνει ένα διάλογο με τον εαυτό του μιλώντας μέσα και γύρω από τον εαυτό του στον εαυτό του. Αυτό είναι το μυστήριο της ανεξιχνίασης Θεότητας του Ζοχάρ και της Ινδικής φιλοσοφίας. Είναι το ίδιο στην *Καμπάλα*, τα *Πουράνας*, την μεταφυσική των *Βεδών*, αλλά ακόμη και στο αποκαλούμενο Χριστιανικό μυστήριο της Θεότητας και της Τριάδας. Ο άνθρωπος είναι ο μικρόκοσμος του μακρόκοσμου. Ο επί γης θεός έχει κατασκευαστεί σύμφωνα με το σχέδιο του θεού στην φύση. Αλλά η συμπαντική συνείδηση του αληθινού Εγώ υπερβαίνει ένα εκατομμύριο φορές την αυτοσυνείδηση του προσωπικού ή ψευδούς Εγώ.

Ερ.: Στην διάρκεια του ύπνου, εκείνο που ονομάζουμε «ασυνείδητη διανόηση» είναι μια μηχανική διαδικασία του φυσικού εγκεφάλου, ή μια συνειδητή λειτουργία του Εγώ, το αποτέλεσμα της οποίας μπορεί μόνο να αποτυπωθεί στην συνηθισμένη συνείδηση;

Απ.: Είναι αυτό το τελευταίο. Είναι αδύνατο να θυμηθούμε στην συνειδητή μας κατάσταση όσα συνέβησαν όταν ο εγκέφαλος εργαζόταν ασυναίσθητα. Είναι μια φαινομενική αντίφαση όρων.

Ερ. Πώς συμβαίνει άτομα που ποτέ δεν έχουν δει βουνά στην φύση, να τα βλέπουν ολοκάθαρα μερικές φορές στον ύπνο του, και να μπορούν να σημειώνουν τα χαρακτηριστικά τους;

Απ.: Πιθανόν επειδή έχουν δει κάποιες εικόνες βουνών. Αλλιώς είναι κάτι ή κάποιος μέσα μας που τα έχει δει πιο πριν.

Ερ.: Ποια είναι η αιτία εκείνης της εμπειρίας στα όνειρα όπου ο ονειρευτής μοιάζει να αγωνίζεται για κάτι, αλλά ποτέ δεν το πετυχαίνει;

Απ.: Συμβαίνει επειδή ο φυσικός εαυτός και η μνήμη του είναι απο-

κλεισμένα από την πιθανότητα να γνωρίζουν τι κάνει το αληθινό Εγώ. Ο ονειρευτής αντιλαμβάνεται μόνο αμυδρές εικόνες όσων κάνει το Εγώ, του οποίου οι πράξεις παράγουν το αποκαλούμενο όνειρο στον φυσικό άνθρωπο αν και δεν μπορεί να το ακολουθεί συνέχεια. Στην διάρκεια της ανάρρωσής του από παραλήρημα, ένας ασθενής έχει την ίδια σχέση με την νοσοκόμα που τον παρακολουθούσε και τον φρόντιζε όσο ήταν άρρωστος, όπως ο φυσικός άνθρωπος με το αληθινό του Εγώ. Το Εγώ δρα τόσο συνειδητά μέσα και έξω από τον φυσικό άνθρωπο όπως η νοσοκόμα που παρακολουθούσε και φρόντιζε τον ασθενή. Αλλά ούτε ο ασθενής μετά την ανάρρωσή του, ούτε ο ονειρευτής όταν ξυπνήσει θα μπορεί να θυμάται κάτι εκτός από φευγαλέα πράγματα.

Ερ.: Πώς τότε διαφέρει ο ύπνος από τον θάνατο;

Απ.: Σίγουρα υπάρχει μια αναλογία και μια μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο. Στον ύπνο υπάρχει μια σύνδεση, όσο αδύναμη και αν είναι, μεταξύ του κατώτερου και του ανώτερου νοητικού του ανθρώπου, και το δεύτερο αντανακλάται λιγότερο ή περισσότερο στο πρώτο όσο και αν έχουν παραμορφωθεί οι ακτίνες του. Όταν όμως το σώμα είναι νεκρό, το ψευδαισθητικό σώμα ή Μαγιάβι-ρούπα γίνεται ζωική ψυχή, ή Κάμα-ρούπα, και αφήνεται στις δικές του ορέξεις. Έτσι, υπάρχει τότε μεγάλη διαφορά μεταξύ του φαντάσματος και του ανθρώπου όση μεταξύ ενός χονδροειδούς, ζωώδους αλλά νηφάλιου ανθρώπου και ενός αδύναμου μέθυσου ανίκανου να διακρίνει τα πιο εμφανή αντικείμενα γύρω του. Επίσης, μεταξύ ενός ανθρώπου που είναι κλεισμένος σε ένα απόλυτα σκοτεινό δωμάτιο και ενός άλλου που βρίσκεται σε χώρο με κάποιο φως έστω και αν είναι αδύναμο.

Οι κατώτερες αρχές του ανθρώπου είναι σαν τα άγρια ζώα, ενώ το ανώτερο Νοητικό του είναι ο λογικός άνθρωπος που τα δαμάζει και τα καθυποτάσσει με μικρότερη ή μεγαλύτερη επιτυχία. Από την στιγμή που το ζώο ελευθερώνεται από το αφεντικό του που το κρατούσε φυλακισμένο, μόλις σταματήσει να ακούει την φωνή του και να τον βλέπει, επιστρέφει πάλι στην ζούγκλα και στην παλιά του φωλιά. Ένα ζώο χρειάζεται όμως κάποιο χρόνο για να επιστρέψει στην αρχική και φυσική του κατάσταση, ενώ οι κατώτερες αρχές ή το «φάντασμα» του ανθρώπου επιστρέφει αμέσως σε αυτήν. Πριν προλάβει η ανώτερη Τριάδα του αποθανόντος ανθρώπου να εισέλθει στην κατάσταση Ντεβαχάν, η κατώτερη Δυάδα ξαναγίνεται εκείνο που ήταν από την αρχή, δηλαδή μια αρχή με καθαρά ζωώδη ένστικτα και πολύ ευτυχισμένη από την μεγάλη αυτή αλλαγή.

Ερ.: Τι συμβαίνει με το εύπλαστο αιθερικό διπλό ή Λίνγκα Σάριρα;

Απ.: Πρέπει να κοιμηθεί με το σώμα στο οποίο ανήκει, εκτός και αν προβληθεί με την βοήθεια μιας ισχυρής επιθυμίας του ανώτερου Νοητι-

κού ή Μάνας. Δεν έχει ενεργό ρόλο στα όνειρα αλλά αντίθετα είναι εντελώς παθητική και παρά την θέλησή της μισοκοιμισμένος αυτόπτης μάρτυρας των εμπειριών που βιώνουν οι ανώτερες αρχές.

Ερ.: Κάτω από ποιες συνθήκες είναι ορατό αυτό το φάντασμα;

Αλ.: Μερικές φορές, σε περιπτώσεις ασθένειας ή πολύ ισχυρού πάθους από την πλευρά του ατόμου που γίνεται ορατό, ή εκείνου που βλέπει. Η πιθανότητα είναι όμοια. Ένας άρρωστος άνθρωπος, κυρίως πριν από την στιγμή του θανάτου, είναι πολύ πιθανό να δει σε όνειρο ή όραμα εκείνους που αγαπά και συνεχώς τους σκέπτεται. Το ίδιο συμβαίνει με ένα άτομο που είναι ξυπνητό αλλά σκέπτεται με ένταση ένα άλλο άτομο που κοιμάται εκείνη την στιγμή.

Ερ.: Μπορεί ένας Μάγος να καλέσει μια τέτοια οντότητα και να ενωθεί μαζί της;

Αλ.: Στην μαύρη Μαγεία δεν είναι σπάνιο να καλέσει κάποιος το «πνεύμα» ενός κοιμισμένου ατόμου. Ο μαγανευτής μπορεί να πληροφορηθεί από την οπτασία του όποιο μυστικό επιθυμεί, αν και ο κοιμισμένος θα έχει απόλυτη άγνοια όσων συμβαίνουν. Σε τέτοιες περιπτώσεις εκείνο που εμφανίζεται είναι το Ψευδαισθητικό σώμα. Αλλά υπάρχει πάντα ο κίνδυνος η μνήμη του ζωντανού ανθρώπου να διατηρήσει την ανάμνηση της επίκλησης και να την θυμάται σαν ζωντανό όνειρο. Αν δεν υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ των δύο, ο μάγος μπορεί να καλέσει το αιθερικό Διπλό του κοιμισμένου ή Λίνγκα Σάριρα, που δεν μπορεί όμως να μιλήσει ούτε να δώσει πληροφορίες, και υπάρχει πάντα η πιθανότητα να φονευθεί ο κοιμισμένος μέσω αυτής της βίαιης απόσπασης του Διπλού του. Πολλοί ξαφνικοί θάνατοι έχουν συμβεί με αυτό τον τρόπο αν και ο κόσμος δεν το γνωρίζει.

Ερ.: Μπορεί να υπάρξει μια σύνδεση μεταξύ ενός ονειρευτή και μιας οντότητας που βρίσκεται στο «Κάμα-Λόκα»(**);

Αλ.: Εκείνος που ονειρεύεται μια οντότητα του Κάμα-Λόκα, είναι πολύ πιθανό να μεταφέρει έναν εφιάλτη στον εαυτό του ή, αν είναι ένα μέντιουμ ή άτομο που σε όλη την ζωή του είχε τόσο παθητική φύση όσο ήταν ξυπνητός ώστε να μην μπορεί τώρα ούτε ο ανώτερος Εαυτός του

να τον προφυλάξει, ίσως κινδυνεύει να «καταληφθεί» από το «φάντασμα» που προσελκύει. Αυτός είναι ο λόγος που η μεντιουμιστική παθητικότητα είναι τόσο επικίνδυνη και με τον καιρό κάνει τον Ανώτερο Εαυτό εντελώς ανήμπορο να βοηθήσει ή έστω να προειδοποιήσει το κοιμισμένο ή υπνωτισμένο άτομο. Η παθητικότητα παραλύει την σύνδεση μεταξύ των κατώτερων και των ανώτερων αρχών. Είναι πολύ σπάνιο να βρεθούν περιπτώσεις μέντιουμ, που ενώ παρέμεναν παθητικοί κατά βούληση με σκοπό την επικοινωνία με μια ανώτερη Διάνοια, ένα «εξωγίγιο» πνεύμα (αν και όχι ασώματο), να καταφέρνουν παρόλα αυτά να διατηρούν επαρκώς την προσωπική τους θέληση ώστε να μην διακοπεί κάθε σύνδεσή τους με τον ανώτερο Εαυτό τους.

Ερ.: Μπορεί ο ονειρευτής να «επικοινωνήσει» με μια οντότητα από το Ντεβαχάν;

Αλ.: Ο μόνος πιθανός τρόπος να επικοινωνήσει με κάποιον από το Ντεβαχάν είναι στην διάρκεια του ύπνου ή του οράματος ή σε κατάσταση υπνωσης. Κανείς κάτοικος του Ντεβαχάν δεν μπορεί να κατεβεί στο δικό μας πεδίο. Εμείς πρέπει –ή μάλλον ο εσώτερος Εαυτός μας– να ανεβούμε στο δικό του.

Ερ.: Ποια είναι η νοητική κατάσταση ενός μέθυσου όταν κοιμάται;

Αλ.: Δεν είναι αληθινός ύπνος αλλά βαθύς λήθαργος. Ούτε φυσική ανάπνοση αλλά κάτι χειρότερο από μια βαθιά νάρκη που σκοτώνει τον μέθυσο πολύ γρήγορα. Στην διάρκεια αυτού του λήθαργου όπως και στην διάρκεια του μεθυσιού του, όλα στριφογυρίζουν και περιστρέφονται μέσα στον εγκέφαλό του, δημιουργώντας στην φαντασία του τρομερές και αλλόκοτες μορφές και σχήματα που συνεχώς κινούνται και κολουριάζονται.

Ερ.: Ποια είναι η αιτία του εφιάλτη, και γιατί τα όνειρα εκείνων που υποφέρουν από προχωρημένη φυματίωση είναι συχνά ευχάριστα;

Αλ.: Η αιτία για το πρώτο είναι απλά φυσιολογική. Ένας εφιάλτης προκαλείται από καταπίεση και δυσκολία στην αναπνοή. Η δυσκολία στην αναπνοή πάντα δημιουργεί ένα τέτοιο αίσθημα καταπίεσης και παράγει μια εντύπωση επικείμενης συμφοράς. Στην δεύτερη περίπτωση, τα όνειρα γίνονται ευχάριστα επειδή το υλικό σώμα του φυματικού εξασθενεί καθημερινά και γίνεται περισσότερο διορατικός. Καθώς πλησιάζει ο θάνατος, το σώμα αποσυντονίζεται και σταματά να είναι εμπόδιο ή φράγμα μεταξύ του εγκεφάλου του φυσικού ανθρώπου και του Ανώτερου Εαυτού του.

Ερ.: Είναι καλό να καλλιεργεί κανείς το ονειρέμα;

Αλ.: Καλλιεργώντας την δύναμη του αποκαλούμενου «ονειρέματος» αναπτύσσεται η διόραση.

Ερ.: Υπάρχουν τρόποι να ερμηνευτούν τα όνειρα – για παράδειγμα, με τις εξηγήσεις που διαβάζουμε στους ονειροκρίτες;

Απ.: Κανένας άλλος τρόπος εκτός από την διορατική ικανότητα και την πνευματική διαίσθηση του «ερμηνευτή». Κάθε Εγώ που ονειρεύεται διαφέρει από όλα τα άλλα, όπως συμβαίνει και με τα φυσικά μας σώματα. Αν καθέτι στο σύμπαν έχει επτά κλειδιά συμβολισμού για τους συμβολισμούς στο φυσικό πεδίο, πόσα περισσότερα θα πρέπει να έχει στα ανώτερα πεδία;

Ερ.: Υπάρχει κάποιος τρόπος να ταξινομηθούν τα όνειρα;

Απ.: Κατά προσέγγιση θα μπορούσαμε να διαιρέσουμε και τα όνειρα σε επτά ομάδες και στην συνέχεια να τις υποδιαιρέσουμε. Έτσι, θα τα διαιρούσαμε σε:

1. Προφητικά όνειρα. Αυτά αποτυπώνονται στην μνήμη μας από τον Ανώτερο Εαυτό και είναι σε γενικές γραμμές σαφή και απλά: ακούγεται μια φωνή ή παρουσιάζεται ένα επερχόμενο συμβάν.

2. Αλληγορικά όνειρα ή θολές ματιές πραγματικοτήτων που συλλαμβάνει ο εγκέφαλος και διαστρεβλώνει η φαντασία μας. Αυτά γενικά είναι μισο-αληθινά.

3. Όνειρα που στέλνουν οι Αντέπτος, καλά ή άσχημα, ή οι υπνωτιστές ή η σκέψη κάποιων πολύ ισχυρών μυαλών με σκοπό να μας οδηγήσουν να κάνουμε ό,τι θέλουν.

4. Αναδρομικά. Όνειρα που ανήκουν σε περασμένες ενσαρκώσεις.

5. Προειδοποιητικά όνειρα για άλλους που δεν μπορούν να δεχθούν αυτές τις εντυπώσεις.

6. Θολά όνειρα που οφείλονται στις αιτίες τις οποίες συζητήσαμε παραπάνω.

7. Όνειρα που είναι απλή φαντασία και χαώδεις εικόνες και οφείλονται στην πέψη, ή σε νοητική ταραχή ή κάτι άλλο όπως μια εξωτερική αιτία.

(Πηγή: *Transactions of the Blavatsky Lodge, Theosophical University Press, Ca., Η.Π.Α.*)

(*) Σημ. ΛΙΣΟΥ. Στην θεοσοφική διδασκαλία το Ντεβαχάν είναι ένα είδος προσωρινού παράδεισου όπου αναπαύεται το Ανώτερο Εγώ πριν την επόμενη ενσάρκωσή του σε νέο γήινο σώμα.

(**) Σημ. ΛΙΣΟΥ. Ένα πεδίο που αντιστοιχεί στον Άδη των αρχαίων Ελλήνων, το Αμέντι των Αιγυπτίων και άλλους ανάλογους τόπους. Η χώρα των Σιωπηλών Σκιών όπου μεταφέρονται τα είδωλα των ανθρώπινων ζωωδών επιθυμιών και παραμένουν έως ότου διαλυθούν.

IMMANUEL KANT

Θεόδωρος Θεοφάνους

Ο Kant θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους φιλόσοφους που έζησαν ποτέ. Το έργο του επηρέασε όχι μόνο τον φιλοσοφικό στοχασμό αλλά και την θεολογική σκέψη. Πόσο επίκαιρος, ωστόσο, παραμένει ο προβληματισμός του; Πόσο μπορεί να συνεισφέρει σε μια σύγχρονη προβληματική γύρω από την θρησκεία;

Γεννήθηκε στις 22 Απριλίου του 1724 στο Königsberg της Ανατολικής Πρωσίας (μην προσπαθήσετε να το βρείτε στον χάρτη, το ισοπέδωσαν οι Μπολσεβίκοι στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο), στην περιοχή του σημερι-

νού Kaliningrad. Έζησε εκεί σε ολόκληρη την ζωή του και πέθανε στις 12 Φεβρουαρίου 1804.

Παροιμιώδεις έχουν μείνει οι απογευματινοί του περίπατοι: οι κάτοικοι του Königsberg, μόλις έβλεπαν τον φιλόσοφο να περνάει, μπορούσαν να πουν τι ώρα είναι. Αυτή η σταθερότητα στην συμπεριφορά του δεν αποτελούσε παρά αντανάκλαση της πρακτικής του φιλοσοφίας, στην οποία η ηθική κατέχει κυρίαρχο ρόλο. Σπούδασε στο τοπικό πανεπιστήμιο, όπου ο Martin Knutzen του δίδαξε την φιλοσοφία του Christian Wolff, ενός από τους μεγαλύτερους συστηματικούς φιλόσοφους της Γερμανίας πριν από την εποχή του γερμανικού Ιδεαλισμού. Χρηματοδότησε τις σπουδές παραδίδοντας ιδιωτικά μαθήματα και κερδίζοντας στοιχήματα στο μπιλιάρδο.

Από το 1755 έως το 1770, ήταν άμισθος καθηγητής στο πανεπιστήμιο του Königsberg. Έγινε τακτικός καθηγητής από το 1770 έως το 1797. Δίδαξε φιλοσοφία, μαθηματικά, φυσική, ανθρωπο-

λογία και γεωγραφία. Γεγονός που αποδεικνύει την καθολικότητα της μόρφωσής του. Παρότι δεν παντρεύτηκε ποτέ και διήγαγε αυστηρά ηθικό βίο, δεν ήταν ερημίτης αλλά πολύ κοινωνικός. Ενδιαφερόταν επίσης έντονα για τα πολιτικά προβλήματα της εποχής του.

Το έργο του στηρίζεται σε δύο περιόδους: την «προκριτική» και την «κριτική». Η πρώτη εκτείνεται από το 1747 έως το 1781 και είναι επηρεασμένη από την μεταφυσική φιλοσοφία του Wolff. Στην προκριτική περίοδο ανήκουν έργα του όπως το «Σκέψεις δια μία αληθινή εκτίμηση των ζωτικών δυνάμεων, περί του Πυρός. Μια νέα εξήγηση των πρώτων αρχών της Μεταφυσικής γνώσης και περί των μορφών και αρχών του αισθητού και του νοητού κόσμου». Στο έργο αυτό διαφαίνεται για πρώτη φορά η πρωτοτυπία της σκέψης του.

Με τα έργα του «Κριτική του Καθαρού Λόγου» (1781), «Κριτική του Πρακτικού Λόγου» (1787) και «Κριτική της Κριτικής Δύναμης» (1790), οικοδομεί το βασικό corpus του φιλοσοφικού του συστήματος. Στην πρώτη Κριτική εκθέτει την γνωσιοθεωρία του, στην δεύτερη την ηθική φιλοσοφία του και στην τρίτη την αισθητική και την τελεολογία του. Άλλα σημαντικά έργα της κριτικής περιόδου είναι: «Προλεγόμενα σε οποιαδήποτε μελλοντική Μεταφυσική» (1783), «Η θεμελίω-

ση της Μεταφυσικής των Ηθών» (1785), «Μεταφυσικά θεμέλια των Φυσικών Επιστημών» (1786), «Η Θρησκεία στα πλαίσια του Καθαρού Λόγου» (1793), και «Η Μεταφυσική των Ηθών» (1791).

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΚΑΝΤΙΑΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ: Η φιλοσοφία του είναι ουσιαστικά γνωσιοθεωρία. Επιδιώκει να δώσει απάντηση στο ερώτημα, «τι μπορώ να γνωρίζω;». Σε αντίθεση με έναν παρωχημένο δογματικό ορθολογισμό, προσπάθησε να θεμελιώσει την δυνατότητα της γνώσης με κριτικό τρόπο. Η κριτική του Hume στον ορθολογισμό κλόνισε τον Kant αφού όπως λέει ο ίδιος, τον ξύπνησε από τον «δογματικό του λήθαργο». Επειδή υπέβαλε την ανθρώπινη γνώση σε συστηματική κριτική, η φιλοσοφία του παρέμεινε γνωστή ως «κριτική φιλοσοφία». Και επειδή θεμελίωσε την γνώση στο λεγόμενο «υπερβατολογικό υποκείμενο» – το οποίο σε τελική ανάλυση δεν είναι τίποτε άλλο από το «καθαρό Εγώ», η φιλοσοφία αυτή ονομάστηκε «υπερβατολογικός ιδεαλισμός».

Την αντικειμενική θεμελίωση την πραγματοποίησε στην «Κριτική του Καθαρού Λόγου», ένα μνημειώδες έργο που ασκεί μέχρι σήμερα τεράστια επιρροή στην φιλοσοφική σκέψη. Εκεί έδειξε ποια στοιχεία είναι απαραίτητα για την οικοδόμηση αντικειμενικής γνώσης με καθολική ισχύ.

Στην αντικειμενική γνώση παντρεύονται δύο ουσιώδη στοιχεία: αφενός περιεχόμενα που δίνονται από την εμπειρία και τις αισθήσεις, τα οποία ονομάζονται a posteriori (=εκ των υστέρων), και αφετέρου περιεχόμενα τα οποία ανήκουν στο καθαρό Εγώ, στο γνωρίζον υποκείμενο. Αυτά είναι οι εποπτείες του χώρου και του χρόνου και οι κατηγορίες της νόησης (αιτία, αποτέλεσμα) και ονομάζονται a priori (=εκ των προτέρων) διότι αποτελούν αναπόσπαστα εργαλεία τα οποία φέρει από την Φύση το γνωρίζον Εγώ. Οι εποπτείες του χώρου και του χρόνου είναι ένα εργαλείο με το οποίο είμαστε σε θέση να συνθέτουμε τα πολλαπλά περιεχόμενα των αισθήσεων, έτσι ώστε να αποτελούν ένα σύνολο με ορισμένη διάταξη.

Πάνω σε αυτό το σύνολο εφαρμόζονται οι κατηγορίες της νόησης, που δίνουν την δυνατότητα να συνδέουμε μεταξύ τους γεγονότα που ανήκουν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Έτσι η γνώση είναι το αποτέλεσμα της εφαρμογής και της σύνθεσης της a priori εποπτείας και του υλικού της εμπειρίας. Δεν μπορεί να παρραχθεί αντικειμενική γνώση a priori, με μόνη την χρήση των εννοιών της νόησης χωρίς αναφορά στην εμπειρία.

Πέραν των εποπτειών του χώρου και του χρόνου και των εννοιών της νόησης, υπάρχουν και οι Ιδέες οι οποίες παράγονται

από μια άλλη γνωστική μας ικανότητα: τον Λόγο. Σκοπός του Λόγου είναι να ενοποιήσει δια των Ιδεών όλες τις δυνατές μας εμπειρίες σε ένα καθολικό σύνολο. Ιδέες είναι η «ψυχή» ως το σύνολο των γνωστικών ικανοτήτων του Εγώ. Η «ύλη» ως το σύνολο των φαινομένων και ο «Θεός» ως η απόλυτη αρχή κάθε πραγματικότητας. Η μεταφυσική του καιρού του θεμελίωσε την πνευματική φύση και την αθανασία της ψυχής από την εσφαλμένη εφαρμογή μιας έννοιας της νόησης, της «υπόστασης» πάνω στην Ιδέα «ψυχή».

Καθώς στην Ιδέα «ψυχή» δεν αντιστοιχεί καμία αισθητηριακή παράσταση, δεν μπορεί σε αυτήν να εφαρμοστεί η έννοια «υπόσταση». Ο Λόγος επομένως δεν μπορεί να αποφανθεί εάν η ψυχή είναι αθάνατη. Όσον αφορά στην ύλη, η ίδια η συλλογιστική αποδεικνύει ότι δεν μπορούμε να γνωρίζουμε μόνο με τον καθαρό Λόγο εάν ο κόσμος είχε μια αρχή, διότι δεν έχουμε καμία εμπειρία της ύλης στο σύνολό της.

Τέλος, δεν μπορούμε να αποδείξουμε μόνο με τον καθαρό Λόγο την ύπαρξη του Θεού διότι, σε αντίθεση με το γνωστό οντολογικό επιχείρημα του Anselm, Αρχιεπισκόπου του Canterbury, δεν είναι δυνατόν από την Ιδέα του Θεού να παράγουμε την ύπαρξή του. Το κοσμολογικό επιχείρημα της ύπαρξης του Θεού μεταφέρει την χρήση της έν-

νοιας της αιτιότητας σε ένα υπερ-βατικό χώρο και αυτό δεν είναι επιτρεπτό, ενώ και από το φυσικο-θεολογικό επιχείρημα δεν απορρέει η ύπαρξη ενός υπέρτατου όντος, παρά μόνο ενός νοήμονος όντος. Ο Kant δεν αρνείται την ύπαρξη του Θεού αλλά ούτε και την αθανασία της ψυχής και την πραγματικότητα της ύλης. Η συλλογιστική του επισημαίνει ότι δεν έχει νόημα να εφαρμόζουμε τις έννοιες της νόησης επάνω σε

γού ούτε άχρηστες είναι ούτε υπάρχουν τυχαία στην λογική μας ικανότητα. Αντίθετα, παίζουν «κανονιστικό» ρόλο σε αυτήν.

Ο καλύτερος τρόπος για να σκεφτούμε τις γνωσιακές μας κατιστασεις ως ενότητα, είναι να θεωρήσουμε ότι αποτελούν το Όλον που ονομάζουμε «Εγώ», το οποίο δεν μπορούμε να γνωρίσουμε επιστημονικά. Ο καλύτερος τρόπος για να συστηματοποιήσουμε το σύνολο της πραγματι-

αυτές τις τρεις Ιδέες του Λόγου. Κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατό, καθώς αυτές δεν μπορούν να γίνουν αντικείμενα εμπειρίας. Ουσιαστικά, για τον Kant η γνώση είναι πάντα νόμιμη ως γνώση φαινομένων και όχι των πραγμάτων καθανά. Ωστόσο οι Ιδέες του Λό-

γού είναι να σκεφτούμε ότι όλα εκπηγάσουν από μία πηγή, κυβερνούνται από ένα νόμο και πορεύονται προς ένα σκοπό που είναι ο Θεός. Ότι ο Kant απέριψε ως μεταφυσική με την πρώτη τη «Κριτική», το κατέστησε δυνατό με την δεύτερη, την «Κρι-

κή του Πρακτικού Λόγου», επιχειρώντας μια ηθική απόδειξη της ύπαρξης του Θεού. Σε αυτήν δείχνει ότι οι αλήθειες που εκφράζονται δια των Ιδεών έχουν ηθική βάση και δεν είναι αντικείμενο μεταφυσικής διαμάχης. Η γνώση της ύπαρξης του Θεού βασίζεται στον «ηθικό νόμο», τον οποίο κατάφερε να εκφράσει με μοναδική ακρίβεια.

Ο ηθικός νόμος κατά τον Kant είναι παρών άμεσα σε κάθε λογικό ον και είναι απόλυτος από κάθε άποψη, αφού πρέπει να ακολουθείται αυστηρά και μόνο από την αίσθηση του «καθήκοντος» που τον συνοδεύει, χωρίς αναφορά σε κάποια ενδιαφέροντα ή ιδιοτελείς σκοπούς. Ο ηθικός νόμος έχει καθολικό περιεχόμενο και ισχύει παντού και πάντα, ανεξαρτήτως των συνθηκών που μπορεί να κυριαρχούν. Προστάζει να τραβήξουμε την προσοχή από τις ιδιαιτερότητες και τα ενδιαφέροντα της στιγμής, και να την στρέψουμε προς κάτι καθολικό, προς το Υπέρτατο Αγαθό.

Αυτό αποδεικνύει ότι πηγή και θεμέλιό του δεν μπορεί να είναι η ηδονή, αλλά ό,τι αυτό-θεμελιώνεται και πραγματοποιείται χάριν του εαυτού του. Ο Kant ονόμασε τον ηθικό νόμο: «Κατηγορική Προσταγή», ένα αίτημα που δεν υπόκειται σε όρους αλλά πρέπει οπωσδήποτε να πραγματοποιηθεί. Για τον ίδιο λόγο,

απόλυτο καλό δεν μπορεί να θεωρηθεί καμία συγκεκριμένη πράξη ή σκέψη αλλά μόνο η «ηθική βούληση» στον βαθμό που αποδέχεται τον ηθικό νόμο.

Από τον ηθικό νόμο παράγονται και οι αλήθειες της φιλοσοφίας που δεν μπορούν να παραχθούν από την μεταφυσική. Η ελευθερία της βούλησης προκύπτει από το γεγονός ότι ο ηθικός νόμος θέτει τα κριτήρια της αλήθειας για τον εαυτό του. Στην πραγματικότητα, υπόκειμαι στην κατηγορική προσταγή επειδή είμαι ελεύθερος. Αλλά κατανοώ την ελευθερία υπό τους όρους της κατηγορικής προσταγής. Η αθανασία της ψυχής προκύπτει από τον ηθικό νόμο διότι αυτός απαιτεί να πράττουμε καθοδηγούμενοι από το καθήκον και να είμαστε ηθικά τέλειοι.

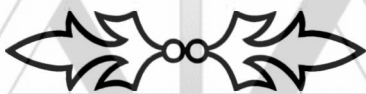
Η πραγματοποίηση της τελειότητας είναι δυνατή μόνο στην αιώνια προοπτική της, και έτσι ο ηθικός νόμος επιβάλλει την ύπαρξη αιώνιας ζωής μετά θάνατον. Τέλος, ο ηθικός νόμος επιβάλλει την ύπαρξη του Θεού διότι κάθε νόμος προϋποθέτει έναν νομοθέτη, ο οποίος πραγματοποιεί αυτό που εμείς δεν μπορούμε: την απόλυτη συμφωνία των ενδιαφερόντων μας με τον ηθικό νόμο. Ένα τέτοιο απόλυτα Άγιο και Υπερτέλειο ον δεν μπορεί παρά να είναι ο Θεός.

Σύμφωνα με την ηθική του φιλοσοφία, ο Kant ανάγει την θρη-

σκέια σε ένα σύστημα πρακτικής και ηθικής συμπεριφοράς. Τότε η θρησκεία είναι σύμφωνη με τον Λόγο. Στην θρησκεία πρέπει να υπάρχει συνείδηση του καθήκοντος ως θεϊκή εντολή. Η θρησκεία είναι αληθινή κατά τον Kant στον βαθμό που συμμορφώνεται με τον Πρακτικό Λόγο. Η ίδια η θρησκευτική κοινότητα, η Εκκλησία, οφείλει να λειτουργεί ως «ηθική δημοκρατία». Πρέπει

να απορρίψει την δογματική που δεν παράγεται από την «λογική πίστη», από την πίστη που βασίζεται στα αξιώματα του ηθικού νόμου. Σκοπός της οφείλει να είναι η πραγματοποίηση του ηθικού νόμου, ο οποίος ταυτίζεται με την Βασιλεία του Θεού. Για το πρόσωπο του Χριστού, ο Kant έτρεφε τον υψηλότερο θαυμασμό καθώς τον έβλεπε ως πρότυπο ηθικής τελείωσης.

Βιβλιογραφία: Παύλου Κλιματσάκη, «Immanuel Kant, Κριτική του Καθαρού Λόγου» – Emil Faguet, «Σύντομη Ιστορία της Φιλοσοφίας», «Εισαγωγή στην Φιλολογία».

Όσο περισσότερο ένα ανεπτυγμένο και καλλιεργημένο πνεύμα δίνεται στις ηδονές της ζωής και στις απολαύσεις του κόσμου, τόσο περισσότερο ο άνθρωπος απομακρύνεται από την αληθινή χαρά και την πραγματική ευτυχία της ζωής.

Στην ζωή σου οφείλεις να ενεργείς πάντοτε σύμφωνα με τις ηθικές σου παρορμήσεις, που να μπορούν να ισχύσουν σαν παγκόσμιος ηθικός νόμος.

Είναι απολύτως αδύνατον, τόσο στην υψηλή φιλοσοφία όσο και στο πιο κοινό ανθρώπινο πνεύμα, να απορρίψουν με σοφιστείες την ελευθερία.

KANT
(Αρχαία Μεταφυσικής Ηθών)

Ο Αποκρυφισμός στην Έβδομη Τέχνη

Παράσχος Φραντζολάκης
(Κρήτη)

(Μέρος 2ον)

Ένας από τους τρόπους να κατανοήσουμε τον λόγο για τον οποίο κάνουμε συγκεκριμένες επιλογές στον βίο μας είναι ο Διαλογισμός. Αυτό προσπαθεί να κάνει ο Λι Μου Μπάι σε μια από τις πρώτες σκηνές του έργου «Τίγρης και Δράκος». Αλλά πριν προχωρήσουμε σε αυτό, ας ξεκινήσουμε με τον τίτλο της ταινίας. Τι είναι ο Τίγρης; Τι είναι ο Δράκος; Τι σημαίνει η ένωσή τους;

Ο Τίγρης και ο Δράκος είναι κινέζικα αρχετυπικά σύμβολα τα οποία, όταν συναντώνται, έχουν ένα πολύ συγκεκριμένο συμβολισμό. Ο Δράκος είναι το πιο ιερό σύμβολο. Είναι ένα είδος φτερωτού φιδιού που βγάζει φωτιά από το στόμα. Με αυτή την παράσταση οι Κινέζοι συμβολίζουν το πνευματικό στοιχείο. Είναι ένα ηλιακό σύμβολο, μια ενεργητική δύναμη. Επίσης συμβολίζει την κρυμμένη γνώση, δηλαδή την σοφία. Αυτή είναι η πραγματική του δύναμη. Ο Τίγρης βρίσκεται στην ακριβώς αντίθετη πλευρά από τον Δράκο. Συμβολίζει την δύναμη της ύλης, είναι χθόνιος και σεληνιακό σύμβολο. Είναι αυτός που μπορεί να βλέπει στο σκοτάδι. Αυτά τα δύο σύμβολα παρουσιάζονται και σαν έκφραση του αρχέγονου συμβόλου της Κίνας που είναι το «Γιν-Γιανγκ». Μέσα από αυτή την σύγκρουση συνεχίζει ο αέναος κύκλος της δημιουργίας: η αρσενική και θηλυκή αρχή, η γέννηση και η καταστροφή, ο πόλεμος και η ειρήνη.

Επιστρέφοντας λοιπόν στην πρώτη σκηνή του έργου, ο Λι Μου Μπάι αναφέρει ότι βρισκόταν στο όρος του Μπουτάν σε βαθύ διαλογισμό. Ο πρωταγωνιστής θεωρεί ότι δεν κατάφερε να ολοκληρώσει την εκπαίδευσή του λόγω του ότι δεν έλαβε αυτό που πίστευε ότι θα λάβει. Στην πραγματικότητα πήρε απάντηση σε ένα ερώτημα που έχει ήδη επιλέξει: να είναι κοντά στην αγαπημένη του Σου Λιέν. Γι' αυτό και λέ-

ει: «Βρήκα ένα μέρος με βαθιά σιωπή. Με έλουζε ένα φως. Ο χρόνος και ο χώρος είχαν εξαφανιστεί (...). Δεν ένοιωσα την ευδαιμονία που νοιώθει όποιος λαμβάνει την επιφώτιση. Ένοιωσα απέραντη θλίψη (...). Κάτι με έσπρωχνε να ξαναγυρίσω στα εγκόσμια. Κάτι που δεν μπορώ να αποποιηθώ». Με τον Διαλογισμό λοιπόν δεν σημαίνει ότι θα έχουμε τις απαντήσεις ή, καλύτερα, ότι θα κατανοούμε αυτό που ζητάμε. Πολλές φορές έχουμε απαντήσεις για επιλογές μας που δεν τις έχουμε καν σκεφθεί.

Βλέπουμε επίσης τον πρωταγωνιστή στην αρχή της ταινίας να θέλει να παραδώσει το σπαθί του. Νιώθει κουρασμένος από την αναζήτηση και πιστεύει ότι έτσι θα βρει λίγη γαλήνη. Τότε όμως ξεκινούν όλα τα προβλήματα. Η επιλογή αυτή φέρνει αλυσιδωτές αντιδράσεις, μιας και όπως ακούγεται στην ταινία: «(...) χωρίς το σπαθί <Πράσινο Πεπρωμένο>, ο Λι Μου Μπάι δεν είναι τίποτα». Κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί το δράμα του, δηλαδή δεν μπορεί να βγει από τον δρόμο του αφού τον έχει επιλέξει. Αν το κάνει, θα πληρώσει ένα πολύ μεγάλο τίμημα. Στην επόμενη σκηνή θα δούμε πώς το σπαθί γίνεται ένα με τον πρωταγωνιστή μέσω ενός τελετουργικού που εφαρμόζει. Θα δούμε ότι το <Πράσινο Πεπρωμένο> είναι πλέον ένα αναπόσπαστο κομμάτι στο βίο του, και ότι αυτός και μόνον αυτός μπορεί να κατανοήσει την ουσία του.

Μια από τις εκφράσεις κλειδιά που αναφέρονται στην τελευταία σκηνή του έργου είναι: «Η πιστή καρδιά κάνει τις ευχές να βγουν αληθινές». Η αγάπη της ηρωίδας του έργου, της Ζεν, για τον Λο, και η πίστη της ότι αν πηδήξει από το βουνό θα εκπληρωθεί η ευχή του Λο που ήταν και δική της, της έδωσε την θέληση να το κάνει. Η σκηνή αυτή, εκτός από την συγκινησιακή φόρτιση, μας δίνει και ένα μάθημα. Ότι η προσήλωση στον σκοπό είναι αυτή που κάνει τον πολεμιστή έναν ήρωα. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ένας μακρύς δρόμος ξεκινά κάτω από τα πόδια μας, αρκεί να θέλουμε να τον βαδίσουμε. Η θέληση αυτή που βρίσκεται κρυμμένη μέσα στην καρδιά μας, όπως και στην καρδιά της Ζεν που δεν ήθελε την μοίρα που της προετοιμάζαν αλλά ονειρευόταν κάτι πιο σημαντικό από την απλή ζωή της προσωπικότητας. Θέλησε να

ζήσει την μαγεία της αναζήτησης, μόνο που κάποια στιγμή η δύναμη που απέκτησε την έκανε εγωίστρια. Έτσι, όμως, η ισορροπία ανατράπηκε. Ο μύθος υπαγόρευε λοιπόν ότι αν δεν πρόσφερε θυσία τον εαυτό της, θα κατέληγε στην πλευρά του κακού. Προτίμησε την θυσία και αυτό της έδωσε φτερά.

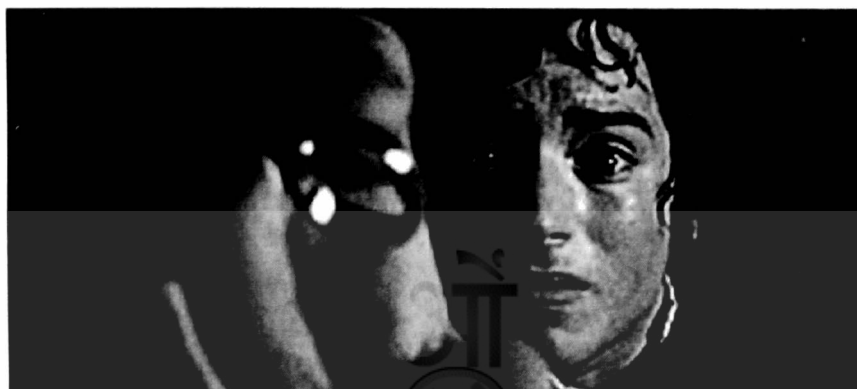
Η θέληση είναι ένα πολύ βαθύ φαινόμενο. Έρχεται πολύ βαθιά και γι' αυτό δεν συντονίζεται καθόλου καλά με τις επιφανειακές μας επιθυμίες, που κάλλιστα μπορεί να μην είναι δικές μας. Αν αυτές κατορθώσουν να εκμεταλλευτούν την θέλησή μας προκειμένου να πραγματοποιηθούν, τότε επέρχεται η καταστροφή, η δυστυχία και η γέννηση ενός ψεύτικου και παραμορφωμένου εαυτού. Αν έχουμε την ωριμότητα και την δύναμη να ρωτήσουμε τον εαυτό μας: «Τι πραγματικά θέλω από την ζωή μου;» και καταφέρουμε να ακούσουμε και κυρίως να αποδεχούμε

την απάντηση, τότε προσπαθώντας να πετύχουμε αυτούς τους στόχους, θα συνειδητοποιήσουμε ότι ένα μεγάλο ποσό ενέργειας διοχετεύεται μέσα μας. Έννοιες όπως: προσπάθεια, αγώνας, στέρξη, αποκτούν τελείως διαφορετικό αν και όχι δυσάρεστο περιε-

χόμενο. Πρέπει όμως να ακολουθήσουμε τον εαυτό μας, όχι τους άλλους ούτε τα ελαττώματά μας, τις φιλοδοξίες μας, τις μικροκακίες μας, τους εγωισμούς μας. Πρέπει να είμαστε ο ταπεινός και αληθινός εαυτός μας. Να ανακαλύψουμε ποια είναι η πραγματική μας θέση στον κόσμο. Όταν βρίσκουμε την θέση μας (και αυτό δεν γίνεται με το μυαλό αλλά με την καρδιά μας), τότε η θέληση απελευθερώνεται και δυναμώνει με γεωμετρική πρόοδο.

Ας επιστρέψουμε πάλι στον «*Αρχοντα των Δακτυλιδιών*» για να δούμε κάτι πολύ ενδιαφέρον. Φορώντας ο κεντρικός ήρωας, ο δακτυλιδοκουβαλητής Φρόντο, το Δακτυλίδι της Δύναμης, συμβαίνει το εξής. Καταρχήν εξαφανίζεται από τα μάτια των παρευρισκομένων. Έπειτα βλέπουμε ότι γύρω του υπάρχει ένας κόσμος συγκεχυμένος και θολός και ένα πύρινο μάτι εμφανίζεται. Παρακάτω βλέπουμε πάλι τον Φρόντο να βρίσκεται αντιμέτωπος με τα Δακτυλιδοφαντάσματα. Χρησιμοποιώ-

ντας το Δακτυλίδι να εξαφανίζεται και ο κόσμος γύρω του να γίνεται πάλι θολός, μόνο που τώρα μπορεί να διακρίνει τις μορφές των Δακτυλιδοφантаσμάτων. Στην τελευταία σκηνή βλέπουμε πάλι το ίδιο μοτίβο. Δηλαδή τον Μπόρομιρ, έναν από τους συνοδούς του Φρόντο, να τον κυνηγεί για να του πάρει το Δακτυλίδι και εκείνον να το φορά και να εξαφανίζεται, αλλά αυτή την φορά να μεταφέρεται στον πύργο της Μόρντορ όπου βρίσκεται το πύρινο μάτι του Κακού. Βλέποντας όλα αυτά δημιουργούνται διάφορα ερωτήματα. Ποιος είναι ο ρόλος του Δακτυλιδιού; Όταν ο Φρόντο εξαφανίζεται, πού μεταφέρεται; Τι είναι αυτό που βλέπει την πραγματικότητα; Τι συμβολίζει το πύρινο μάτι;

Το ένα Δακτυλίδι, όπως είπαμε στο πρώτο μέρος αυτής της εργασίας, συμβολίζει την πηγή της Δύναμης όλων των υπολοίπων δακτυλιδιών. Είναι αυτό που τα ενώνει. Αυτό που τα κυβερνά. Στην παραπάνω σκηνή, το Δακτυλίδι είναι μια πύλη μεταξύ δύο κόσμων, δύο επιπέδων: του υλικού και του αστρικού. Συνδέεται άμεσα με την ψυχή του δαιμονικού Σάουρον, και όποιος το φοράει έρχεται σε άμεση επαφή μαζί του. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο Σκοτεινός Άρχοντας να γνωρίζει πού βρίσκεται ο προσωρινός κάτοχος του Δακτυλιδιού, που στην προκειμένη περίπτωση είναι ο Φρόντο. Ο Φρόντο λοιπόν στην ουσία μεταφέρεται στο αστρικό επίπεδο. Ο όρος «αστρικός» που τόσο συχνά χρησιμοποιείται, είναι στην πραγματικότητα μια ακυριολεξία. Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ είχε δίκιο όταν χρησιμοποίησε τον όρο αυτό σε σχέση με τα αιθερικά ή ζωτικά πεδία του φυσικού πεδίου. Βαθμιαία, ωστόσο, η λέξη ταυτίστηκε με το Κάμα ή επιθυμία, και έτσι χρησιμοποιήθηκε για το πεδίο της συναισθηματικής αντίδρασης.

Η εμφάνιση του αστρικού πεδίου, όταν ιδωθεί για πρώτη φορά σαφώς από τον «διανοιχθέντα οφθαλμό» του ανθρώπου, είναι ένα πεδίο ομίχλης, σύγχυσης, μεταβαλλόμενων μορφών και αναμειγνυόμενων χρωμάτων. Δεν είναι φως, αστρικό ή διαυγές. Είναι έκδηλα μια αδιαπέραστη αταξία γιατί είναι το πεδίο συνάντησης δυνάμεων. Κά-

νοντας λοιπόν ο Φρόντο αυτό το αστρικό ταξίδι έρχεται σε επαφή με όλες τις ανεκδήλωτες επιθυμίες, τους πόθους και τα συναισθήματα όλων των όντων του φυσικού πεδίου. Η φωνή του Σάουρον που ακούει σε αυτό το αστρικό ταξίδι: «σε βλέπω, δεν μπορείς να κρυφτείς», στην ουσία εννοεί ότι βλέπει τον φόβο, την αγωνία και την σύγχυση του Φρόντο, με αποτέλεσμα να μπορεί να γνωρίζει ο ίδιος ο Σκοτεινός Άρχοντας πού βρίσκεται. Το πύρινο μάτι που βλέπει, το μάτι του Σάουρον ή ο παντεπόπτης οφθαλμός, μπορεί στο συγκεκριμένο έργο να προέρχεται από δυνάμεις της «αριστερής οδού», αλλά στην ουσία συμβολίζει το μάτι του Θεού που βλέπει τα πάντα και γνωρίζει τα πάντα. Επίσης, αναφέρεται και ως το Μάτι της Πρόνοιας, και η προέλευσή του από τα αρχαία χρόνια σχετίζεται με το μάτι του θεού Ώρου της Αιγυπτιακής μυθολογίας.

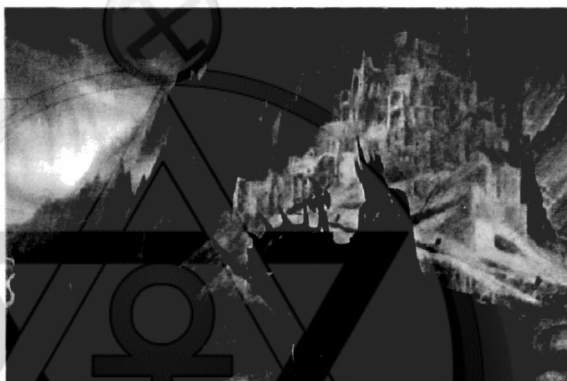
Εκτός όμως από το Δακτυλίδι, το αστρικό ταξίδι του Φρόντο και το πύρινο μάτι του Σάουρον, στην ταινία βλέπουμε και κάποιες μορφές με μαύρους μανδύες οι οποίες είναι άξιες συζητήσεως. Είναι οι Νάζγκουλ, τα Δακτυλοφαντάσματα. Ο Άραγκον, ένας από τους πολεμιστές που προστατεύουν τον Φρόντο, εξηγεί ότι κάποτε ήταν μεγάλοι βασιλιάδες της φυλής των ανθρώπων. Σε αυτούς ο Σάουρον είχε δώσει τα εννέα δακτυλίδια της δύναμης. Βασιζόμενος στην απληστίας τους, τους έριξε στο σκοτάδι και τους έκανε σκλάβους της δικής του θέλησης. Αυτό όμως που είναι αξιοσημείωτο είναι τι συμβαίνει με τους Νάζγκουλ όταν ο Φρόντο φοράει το Δακτυλίδι. Σε προηγούμενη σκηνή, με το που φόρεσε ο Φρόντο το Δακτυλίδι, τα Δακτυλοφαντάσματα αμέσως εντόπισαν την τοποθεσία στην οποία βρισκόταν. Αυτό γινόταν λόγω της σύνδεσης που έχουν με το Δακτυλίδι και νιώθουν συνεχώς την παρουσία του, με αποτέλεσμα μόλις χρησιμοποιηθεί να έλκονται από την δύναμή του και να εντοπίζουν την ακριβή τοποθεσία του. Μετέπειτα, στην σκηνή που ο Φρόντο ήρθε αντιμέτωπός τους, νόμιζε ότι θα εξαφανιζόταν αν φόραγε το Δακτυλίδι και δεν θα τον έβλεπαν. Όμως έκανε λάθος.

Οι Νάζγκουλ, όπως αναφέρει επίσης ο Άραγκον στην σκηνή αυτή, δεν είναι ούτε ζωντανοί ούτε νεκροί. Ζουν μεταξύ δύο επιπέδων: του υλικού (γι' αυτό και μπορούσε να τα δει ο Φρόντο) και του αστρικού (γι' αυτό φορώντας το Δακτυλίδι έβλεπε τις σκιώδεις μορφές τους). Στην ουσία ήταν «κελύφη» των ανθρώπων που λόγω της επιθυμίας τους για δύναμη και εξουσία παγιδεύτηκαν στο κατώτερο αστρικό πεδίο. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο μπορούσαν να δουν τον Φρόντο όταν φόρεσε το Δακτυλίδι και να τον κτηπήσουν με το σπαθί τους. Εδώ θα πρέπει να πούμε ότι από τον θάνατο του φυσικού σώματος, ο άνθρωπος ως συνείδηση αποτραβιέται στο αιθερικό του σώματα (ή την κατώτερη υποδιαίρεση του αστρικού). Όταν στην συνέχεια διαλυθεί και αυτό, τότε η συ-

νειδίηση αποτραβιέται στο αστρικό σώμα. Αν όμως για κάποιους λόγους υπάρχουν έντονες επιθυμίες ή πάθη τα οποία δεν έχουν καταφέρει να εκπληρωθούν, υπάρχει η πιθανότητα να δημιουργηθούν κελύφη που είναι συνειδήσεις εγκλωβισμένες στο κατώτερο αστρικό πεδίο. Τα κελύφη θα συνεχίσουν την ανοδική πορεία τους όταν εκπληρωθούν οι επιθυμίες τους. Μέχρι τότε όμως θα παραμένουν εγκλωβισμένα μεταξύ του φυσικού και του αστρικού πεδίου.

Αναφέραμε όμως τον θάνατο. Τι ακριβώς είναι ο θάνατος; Ας δούμε τι γνώμη έχει ο Μύστης Γκάνταλφ στην συνέχεια της ταινίας: «Η ζωή δεν τελειώνει με τον θάνατο. Είναι απλώς ένα άλλο μονοπάτι που όλοι μας θα το διαβούμε». Αυτά είναι τα λόγια του προς τον νεαρό Πίπιν στην διάρ-

κεια της πολιορκίας στην Minas Tirith. Ακούγοντας αυτά τα λόγια, αναρωτιόμαστε. Συνεχίζουμε να ζούμε; Ο θάνατος είναι όντως ένα άλλο μονοπάτι που πρέπει να περάσουμε; Η απάντηση είναι απλή. Η γέννηση και

ο θάνατος είναι τα δύο σπουδαιότερα σημεία στην ανθρώπινη ζωή. Το πρώτο δίνει την ευκαιρία της εμπειρίας και της μάθησης, ενώ το δεύτερο, ο θάνατος, δίνει την δυνατότητα της ανανέωσης της ζωής. Ο θάνατος είναι ένας παγκόσμιος νόμος γεννημένος μαζί με το σύμπαν, που τερματίζει κάθε είδος μορφής μόνο και μόνο για να την ανανεώσει και να την αναζωογονήσει. Γέννηση και θάνατος είναι οι δύο πόλοι της εκδηλωμένης ζωής. Κάθε είδος μορφής της ζωής, από το σύμπαν έως το άτομο, γεννιέται και πεθαίνει μέσα σε χρονικά όρια που θεσπίζει το πεπρωμένο με μοναδικό στόχο την συνεχή ανανέωση και ως εκ τούτου, την εξέλιξη.

Ο θάνατος είναι ευεργέτης, αν και καταλύτης, γιατί δίνει ανάπαυλα για αφομοίωση της εμπειρίας, ανανέωση δυνάμεων και ενεργειών, και αναγκαστική αποστασιοποίηση από τα ήδη κεκτημένα. Είναι κατάσταση όπου το παλιό τερματίζει τον κύκλο του και αποσυρόμενο εισέρχεται σε μια νέα θέση πραγμάτων. Κάθε νέα κατάσταση παρέχει μια νέα εμπειρία, γεγονός που εξυπηρετεί τον σκοπό της ζωής. Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ αναφέρει στο «Κλειδί της Θεοσοφίας»: «Ο θάνατος είναι η τελευταία έκσταση στην γη. Μετά η ψυχή είναι ελεύθερη από τον πε-

ριορισμό του σώματος και το ευγενέστερο τμήμα της ενώνεται με την ανώτερη φύση και γίνεται συμμέτοχος της σοφίας και της μαντικής δύναμης των ανώτερων όντων». Με λίγη μόνο σκέψη διαπιστώνεται ότι αυτό που βλέπουν οι θεατές δεν είναι παρά η απόσυρση της ψυχής και της ενέργειας από το εξωτερικό κάλυμμα, το οποίο λέγεται σώμα. Αλλά αυτό είναι το πρώτο βήμα. Ο δρόμος της ψυχής μέχρις ότου μετενσαρκωθεί σε μια διαφορετική προσωπικότητα είναι μακρύς.

Παρακάτω στην ταινία καταλαβαίνουμε πραγματικά τι εννοούσε ο Γκάνταλφ όταν εξηγούσε στον νεαρό Πίπιν για τον θάνατο. Καταρχήν, βλέπουμε πρώτα μια μορφή λουσμένη από λευκό φως να εμφανίζεται μπροστά στους ήρωες, οι οποίοι τρομοκρατημένοι και σε άγνοια τραβούν τα όπλα τους για να της επιτεθούν. Με απλές κινήσεις η μορφή τους αφοπλίζει και τότε εμφανίζεται μπροστά τους ο Γκάνταλφ ο Λευκός. Θέλοντας λοιπόν να τους εξηγήσει πώς έγινε και βρίσκεται τώρα ενώπιόν τους (αφού σε προηγούμενη σκηνή ως Γκάνταλφ ο Γκριζός έπεσε στην άβυσσο μαζί με τον αρχέγονο Δαίμονα Μπάλρογκ της Μόργκοθ), αναφέρει κάποια στιγμή ότι μετά την μάχη του με τον πύρινο Δαίμονα: «Το Σκοτάδι με τύλιξε (...) και πλανήθηκα έξω από τον νου και τον χρόνο». Στην ουσία εδώ ο Γκάνταλφ εξηγεί την στιγμή που η ψυχή αποχωρίζεται το σώμα.

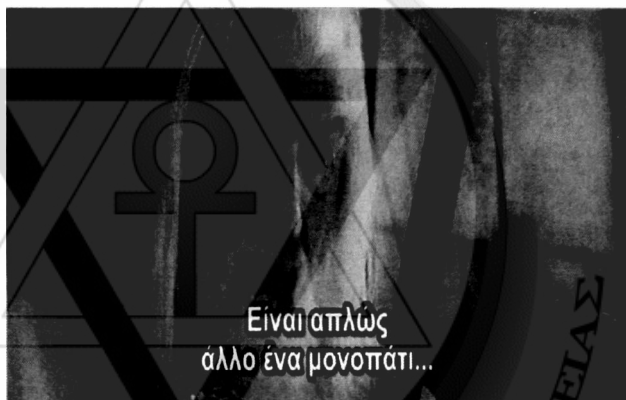
Στην αρχή υπάρχει η εμπειρία του λικνίσματος στον αέρα εκτός του φυσικού σώματος ή πάνω από αυτό. Σε αυτή την κατάσταση η ψυχή αντιλαμβάνεται επακριβώς ό,τι συμβαίνει στο περιβάλλον. Στην συνέχεια περνά διαμέσου μιας σκοτεινής σήραγγας [«Το Σκοτάδι με τύλιξε (...)»] και κατευθύνεται σε ένα φωτεινό σημείο [«Αστέρια στριφογύριζαν από πάνω (...)»]. Ο χρόνος στην διάρκεια της μετάβασης αυτής κυλάει διαφορετικά [«Κάθε μέρα ήταν ατελείωτη σαν αιώνας (...)»]. Όμως ο Γκάνταλφ εξηγεί ότι το τέλος δεν είχε έρθει και ότι ένωσε ζωή και πάλι μέσα του [«Με έστειλαν πίσω ώσπου να τελειώσει η αποστολή μου (...)»]. Ποιοι τον έστειλαν πίσω; Και τι εννοεί λέγοντας μέχρι το τέλος της αποστολής του; Προφανώς ο Λευκός Μάγος αναφέρεται στους Κυρίους του Κάρμα. Οι Κύριοι του Κάρμα είναι αυτοί που αποφασίζουν για τα μαθήματα που θα πάρει η εκάστοτε ψυχή σε κάθε ενσάρκωσή της. Είναι αυτοί που καθορίζουν πότε μια ψυχή κέρδισε το δικαίωμα να είναι ελεύθερη από τον τροχό του Κάρμα και τον κύκλο της μετενσαρκώσης.

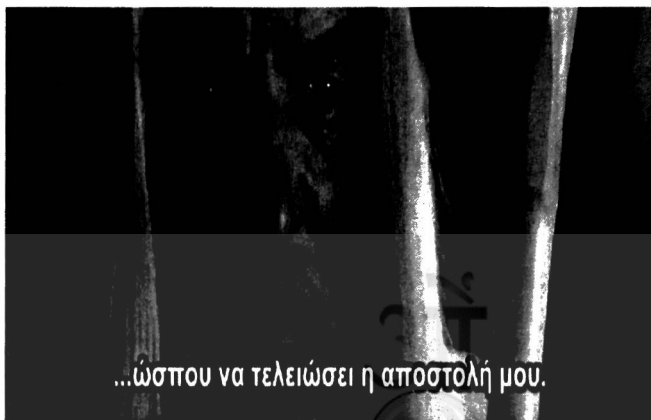
Ολόκληρος ο κύκλος των προηγούμενων ενσαρκώσεων της ψυχής, τόσο στις καλές όσο και στις άσχημες στιγμές τους, θα πρέπει να καταμετρηθούν. Όταν η ψυχή έχει φέρει το κατάλληλο ποσό του συνόλου της ενέργειας που της είχε διατεθεί, σε ισορροπία με την αγνότητα του Θεϊκού Εαυτού, τότε μπορεί να της προσφερθεί το δώρο της Αναλήψε-

ως. Για να μπορέσει λοιπόν η ψυχή του Γκάνταλφ να αποκτήσει το διακαίωμα να ελευθερωθεί από τον τροχό του Κάρμα και να φθάσει στην Θέωση, πρέπει να ολοκληρώσει τον σκοπό για τον οποίο ενσαρκώθηκε στο φυσικό πεδίο. Να ολοκληρώσει δηλαδή το Κάρμα της. Φτάνουμε λοιπόν στην στιγμή της ολοκλήρωσης του έργου του Γκάνταλφ και του Φρόντο στην ταινία «Ο Άρχοντας των Δακτυλιδιών». Σκοπός του Φρόντο από την αρχή ήταν να γίνει ο κουβαλητής του Δακτυλιδιού ακόμη και αν αυτός δεν το ήξερε. Το πεπρωμένο του ήταν να μεταφέρει το Δακτυλίδι στο Βουνό του Χαμού, της Καταστροφής, και να το καταστρέψει. Αυτό βέβαια έπρεπε να γίνει περνώντας αναγκαστικά από πολλές δύσκολες δοκιμασίες. Το ίδιο και για τον Γκάνταλφ. Σκοπός του ήταν να καθοδηγήσει τον Φρόντο και να τον βοηθήσει στην ολοκλήρωση του πεπρωμένου του.

Κάθε μονοπάτι ήταν διαφορετικό και καθένas έπρεπε να το διασχίσει μόνος του μέσα από διαφορετικές δοκιμασίες. Στην πραγματικότητα, οι ψυχές των δύο ηρώων είναι εκείνο που ελευθερώθηκε από τον τροχό του Κάρμα και είναι έτοιμες να ακολουθήσουν το μονοπάτι προς την Θέωση. Στην τελευταία σκηνή της ταινίας βλέπουμε ξεκάθαρα το χαμόγελο και την αγαλλίαση στο πρόσωπό του Φρόντο προς τους φίλους του. Αυτό είναι το χαμόγελο της ψυχής του που είναι πλέον έτοιμη, ευχαριστημένη και ευτυχισμένη που πέτυχε τον σκοπό της, και θα επιστρέψει στο «σπίτι» της, κοντά στον Δημιουργό της. Ο Φρόντο πλέον έχει περάσει την μύηση και δεν μπορεί να επιστρέψει στην γη. Το καράβι στο οποίο ανεβαίνουν ο Φρόντο και ο Γκάνταλφ είναι η αίθουσα αναμονής κατά την μετάβαση της ψυχής τους προς τα ανώτερα πεδία. Είναι το «άρμα» που θα τους μεταφέρει σαν ψυχές, πλέον, διαμέσου του αστρικού πεδίου στο βουδικό, που στην επόμενη σκηνή συμβολίζεται με το εκτυφλωτικό φως στην άκρη του ορίζοντα.

Το νερό και πιο συγκεκριμένα, η θάλασσα, συμβολίζει την ρευστότητα που υπάρχει μεταξύ του φυσικού και του αστρικού πεδίου. Γιατί όμως το νερό και όχι η φωτιά ή η γη ή ο αέρας; Γιατί το ταξίδι αυτό πρέπει να γίνεται μέσω του νερού; Η ψυχή, προτού εισέλθει στα ανώτε-

ρα πεδία, πρέπει να εξαγνιστεί από κάθε υπόλειμμα που μεταφέρει από το φυσικό πεδίο. Το νερό λοιπόν, σαν σύμβολο εξαγνισμού, είναι αναγκαίο για τον καθαρισμό

της ψυχής. Ταυτόχρονα, το πέραςμα μέσα από το νερό συμβολίζει την αναγέννηση, την νέα αρχή και την νέα ζωή. Η γη έχει κυρίως να κάνει με το φυσικό πεδίο και είναι αυτή η οποία γεννάει τα όντα επάνω της και τα τρέφει. Ο αέρας συμβολίζει την ίδια την ψυχή και το χαρακτηριστικό του είναι η μεταβλητότητά του και η έλλειψη σταθερότητας. Η φωτιά, ναι με έχει εξαγνιστικές ιδιότητες αλλά συμβολίζει κάτι πιο ανώτερο: την σοφία που κατακαίει την άγνοια. Συμβολίζει την πνευματική δύναμη. Αφού λοιπόν η ψυχή εξαγνιστεί με το νερό, τότε εισέρχεται κάτω από την προστασία της Φωτιάς που θα την κρατήσει προστατευμένη για πάντα.

Ανακεφαλαιώνοντας και αφήνοντας το φιλμ της συζήτησής μας να κυλήσει σε «fast forward», όπως λένε με όρους κινηματογραφικούς, θα παρατηρήσουμε την εξελικτική πορεία προς τον απώτατο σκοπό: την ένωση με το Θείο. Τα μηνύματα που αποκομίσαμε από τις παραπάνω σκηνές είναι πάρα πολλά. Είδαμε πόσο περίτεχνα ο κάθε σκηνοθέτης περνούσε το μήνυμά του. Σκηνές που στον απλό παρατηρητή δεν είναι τίποτε άλλο από εντυπωσιακές, με εκπληκτικά εφέ και μεστή ηθοποιία. Για τον θεόσοφο όμως είναι πολύ βαθύτερα. Εδώ λοιπόν τελειώνει το ταξίδι μας στον μαγικό κόσμο της Έβδομης Τέχνης. Θα μπορούσαμε να αναφερόμαστε επί ώρες σε εκατοντάδες χιλιάδες σκηνές από ταινίες. Ο κινηματογράφος βρίθει από έργα με απόκρυφα νοήματα, μηνύματα που είναι εύκολο να τα προσέξεις αλλά δύσκολο να τα «δεις» αν δεν κοιτάξεις στην σωστή κατεύθυνση. Η ουσία είναι μία. Εμείς είμαστε οι δακτυλιδοκουβαλητές του πεπρωμένου μας. Ο Άρχοντας είναι ένας, ή μάλλον το Ένα, και είναι αυτό που αποφασίζει για την πορεία μας. Εμείς δεν έχουμε, με την σωστή έρευνα, παρά να επιλέξουμε την σωστή και την δίκαιη πορεία.

«Ό,τι αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας είναι ψευδαίσθηση.

«Εμείς πονάμε επειδή πιστεύουμε για αληθινό και αιώνιο, αυτό που

είναι προσωρινό, «αφού ό,τι γεννήθηκε κάποια στιγμή θα πεθάνει.
«Το μόνο που παραμένει αληθινό είναι η ψυχή.
«Θα την αναζητήσουμε όχι μέσα από την ψευδαίσθηση,
«αλλά πέρα από τις μορφές
«με αφοσίωση, έρευνα και υπηρεσία.
«Αλλά πάνω απ' όλα χρειάζεται να αναπτύξουμε
την αρετή της πίστης.
«Πρέπει να πιστέψουμε στις δυνάμεις μας, στον σκοπό μας
«και στην αθανασία της ψυχής μας.
«Τότε θα γίνουμε άτρωτοι.
«Γιατί χωρίς συνείδηση της ψυχής, ζούμε στην λήθη.»

(Σημ. ΙΙΙΣΘΥ) Το παραπάνω κείμενο (αμφότερα τα μέρη του) συνοδεύεται από video, το οποίο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της θεοσοφικής στοάς ΜΙΝΩΣ.

Εις Μνήμην

Πριν από λίγους μήνες ο αδελφός μας Γιώργος Δεληκάρης αναχώρησε για φωτεινότερους κόσμους. Γεννημένος στο Sahu της Γεωργίας υπήρξε μέλος της Θεοσοφικής Εταιρείας εν Ελλάδι και συνδρομητής του ΙΙΙΣΘΥ από το 1970. Βαθύτατα Χριστιανός, επέλεξε την ορθόδοξη επικήδεια ακολουθία και κατόπιν την καύση του και την ένωση της τέφρας του με το Αιγαίον. Η αδελφή μας Μ.Β. πρόσφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 100ευρώ τιμώντας την μνήμη του αδελφού μας Γιώργου Δεληκάρη, και την ευχαριστούμε θερμά.

Προς την ίδια κατεύθυνση αναχώρησε λίγο αργότερα ο ευγενέστατος αδελφός μας Βασίλης Καρκαντζός. Ένα από τα παλαιότερα και πολύ αγαπητά μέλη μας, πρώην πρόεδρος της θεοσοφικής στοάς ΑΘΗΝΑ και αξιόλογος ομιλητής με πολλές γνώσεις. Ας είναι γαλήνιο το πέλαγος και σύριος ο άνεμος στο ταξίδι τους.

Στους οικείους τους εκφράζουμε τα ειλικρινή συλλυπητήριά μας για την απώλειά τους.

Από την Άχρονη Σοφία Επιθυμία - Ευτυχία

Δεν υπάρχει κάτι ευκολότερο από το να εξαπατήσει κάποιος τον ίδιο του τον εαυτό, διότι πρόθυμα πιστεύουμε ό,τι μας είναι επιθυμητό. Συχνά όμως τα πράγματα δεν έρχονται να πάρουν την μορφή των επιθυμιών μας.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Ολόγυμνος ψάχνω να βρω την κατασκήνωση εκείνων των ανθρώπων που θα είναι ολότελα απαλλαγμένοι επιθυμιών.

ΟΡΑΤΙΟΣ

Η επιθυμία του αδύνατου είναι μια σοβαρή ασθένεια της ψυχής.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΜΠΕΪΚΟΝ

Την ευτυχία την απολαμβάνουν όσοι έχουν χαρακτήρα και μυαλό καλό, σε μέτριο δε βαθμό τα υλικά χρειώδη.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Ο άνθρωπος δεν είναι ποτέ πτωχός όταν διαθέτει χαλινόν εις τα επιθυμίας του.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Ευτυχής είναι ο άνθρωπος που μπορεί να υποφέρει με ηρεμία και την ανώτατη και την κατώτατη ακόμα μοίρα του.

ΣΕΝΕΚΑΣ

Αν δεν επιθυμείς πολλά και τα λίγα τότε είναι δυνατόν να σου φανούν πολλά.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Ευτυχία δεν σημαίνει να αποκτάς και να απολαμβάνεις πολλά, αλλά απλούστατα να μην επιθυμείς πολλά.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ

Εάν ημπορείς αρκέσου εις την ιδέαν μόνον της απολαύσεως. Θα είναι τούτο η διαρκεστέρα σου απόλαυσις.

Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όποιος μειώνει τις επιθυμίες του, διαθέτει πάντα αρκετά για να τραφεί κατά τον βίο του.

Δεν είναι δυνατόν να επιθυμήσουμε σφοδρά ό,τι δεν έτυχε να το γνωρίσουμε πιο πριν από κοντά.

ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ

Ας μην ακολουθείς τις επιθυμίες σου και ας παρεμποδίζεις τις ορξείς σου από το να σε εξουσιάζουν. Αν δε τυχόν παρέχεις ικανοποίηση προς όλες τις επιθυμίες της ψυχής σου, η τελευταία θα σε οδηγήσει στο να γίνεις αίτιος χαράς για τους εχθρούς σου.

ΣΕΙΡΑΧ (Αρχική Π. Διαθήκη)

(Πηγή: *N.A. Ζαγκλαβήρα, «Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας και Νεώτερης Σοφίας»*)

Μπορώ να είμαι ευτυχής μόνο σε κοινωνικό καθεστώς όπου όλοι οι άνθρωποι θα αγαπούν τους άλλους περισσότερο από τον εαυτό τους. Όλος ο κόσμος θα ήταν ευτυχής αν όλοι αγαπούσαν, όχι τον εαυτό τους αλλά τους ομοίους τους.

Πιστεύω ότι η αληθινή ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στην αγάπη των ομοίων του.

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΪ

Να μην επιθυμείς να σπείρεις σπόρο για την δική σου συγκομιδή. Να επιθυμείς μονάχα να σπείρεις εκείνον τον σπόρο που ο καρπός του θα θρέψει τον κόσμο.

«ΤΟ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΑΤΡΑΠΟ»

Η χαρά είναι εκδήλωσις σωματικής, διανοητικής και ψυχικής υγείας. Χωρίς αυτήν, γαλήνη και αρμονία δεν δύναται να υπάρξει εις το πνεύμα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ευτυχία θα πει να κάνεις το χρέος σου, και όσο δύσκολο είναι το χρέος τόσο πιο μεγάλη η ευτυχία.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

(Πηγή: Συλλογή *Κ. Μελισσαρόπουλου, «Μήτις – Το Βιβλίον της Σοφίας»*)

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ρένα Κεφαλούδη

Για να μιλήσω όσο μπορώ για τον άνθρωπο θα αρχίσω από τον «homo sapiens», δηλαδή από τον «έμφρωνο άνθρωπο», τον άνθρωπο που άρχισε να σκέπτεται. Τα συναισθήματά του, η νόηση, η βούλησή του δεν ήταν τόσο σε εξέλιξη, οπότε και ο ψυχισμός του δεν ήταν ανεπτυγμένος. Φυσικό λοιπόν, η συνείδησή του να είναι υποτυπώδης αλλά να έχει τις έμφυτες μορφές, την αυτοσυντήρηση και την διαίωνιση του είδους.

Αυτόν λοιπόν τον πρωτόγονο άνθρωπο, όπως τον περιγράφουν οι παλαιοντολόγοι, που πιστεύουμε ότι ζούσε ανάμεσα σε ποτάμια, βουνά και δάση, σε καταιγίδες, κυκλώνες και γενικά στην ήμερη και άγια Φύση, η αυτοσυντήρηση τον καταπίεζε να βρει τροφή για να ζήσει. Έτσι προσπαθούσε να βρει καρπούς, κρέας και γενικά ό,τι θα τον συντηρούσε. Για να βρει όμως την τροφή του, η ζωή του κινδύνευε από τα άγρια ζώα αλλά και από τους συνανθρώπους του, που αν δεν έβρισκαν τροφή έφθαναν μέχρι την ανθρωποφαγία. Εάν δεν μπορούσε να αποφύγει τον κίνδυνο για την εξεύρεση της τροφής με

την σωματική του δύναμη, τότε γινόταν δόλιος, απατεώνας ή οτιδήποτε άλλο μπορούσε. Όλες αυτές οι αγριότητες που ζούσε γέννησαν στην ψυχή του και ανάλογα βιώματα. Κατά τους βιολόγους, αυτά τα βιώματα ριζωνόντουσαν στα γονίδια των αναπαραγωγικών κυττάρων και μεταδίδονταν στους απογόνους ως ένστικτο.

Μετά την νοηματική γλώσσα ήλθε με τον καιρό η φωνητική γλώσσα: το πιο σπουδαίο της ανθρώπινης εξέλιξης. Βρήκε την φωτιά, ανέπτυξε όπλα, έφτιαξε υποτυπώδεις κατοικίες και ανέπτυξε την ανθρώπινη κοινωνία, και μπορούμε να πούμε ότι ανέδειξε μέσα στην οικογένεια το αίσθημα της αγάπης. Αρχισε να καλλιεργεί την γη και μαζί με άλλους συνανθρώπους του να συντάσσει και να δημιουργεί κοινωνίες με αρχηγούς. Αρχισαν όμως να γίνονται άγριοι πόλεμοι γιατί ο ένας ήθελε να διώξει τον άλλον από την καλλιεργήσιμη γη. Τα άγρια ένστικτα που είχαν κληρονομήσει από τους προγόνους τους άρχισαν να εκδηλώνονται με θηριώδη ωρμότητα: σφαζόντουσαν μεταξύ τους και

δεν υπήρχε οίκτος στην ψυχή τους. Παράλληλα με τα κακά ένστικτα όμως εκδήλωνε και καλές ενέργειες. Ανέπτυξε την γλώσσα που συντέλεσε γενικά στην πνευματική του ανάπτυξη. Γενικά το αίσθημα του ωραίου άρχισε να γεννιέται μέσα του.

Όπως τα άσχημα βιώματα έτσι και οι καλές ενέργειες ριζωνόντουσαν στα γονίδια των αναπαραγωγικών κυττάρων και κληροδοτούνταν στους απογόνους. Επίσης, άρχισε να αναπτύσσει κάποιο θρησκευτικό συναίσθημα, υποτυπώδες στην αρχή. Ο φόβος του ήταν η πρωταρχική αιτία της θρησκευτικής αντιλήψεως.

Ο «homo sapiens» ήταν τώρα ένα μείγμα αγρίων ενστίκτων και αγαθών προθέσεων. Αργότερα άρχισε να μαζεύει όσα περισσότερα αγαθά μπορούσε. Η τάση αυτή που εκδηλωνόταν για χιλιετίες, γέννησε στον άνθρωπο την ορμή της πλεονεξίας ενώ προσπαθούσε να επιβληθεί στον άλλο για να μαζέψει αυτά τα πολλά αγαθά. Διαμόρφωνε έτσι το δικαιο του ισχυρότερου. Η τάση της πλεονεξίας και της απληστίας ριζώθηκε τόσο βαθιά στον άνθρωπο ώστε να μην μπορεί να ξεριζωθεί αλλά να εκμεταλλεύεται την αδυναμία του άλλου. Έτσι,

μέχρι σήμερα παρατηρούνται θηριωδίες από πλεονεξία, απληστία, και επιβολή των ισχυρότερων επί των ασθενέστερων, τα οποία έχουν δεσπόσει μεγάλο μέρος του ψυχικού κόσμου του ανθρώπου.

Αργότερα ο άνθρωπος άρχισε να οργανώνεται περισσότερο. Να κάνει οργανωμένες κοινωνίες με θεσμούς και νόμους, και να δημιουργεί διάφορες μορφές πολιτευμάτων. Ένα από τα τελειότερα πολιτεύματα της αρχαίας εποχής ήταν το δημοκρατικό. Στην εποχή αυτή ο άνθρωπος παρουσίασε πολλές εκδηλώσεις σε διάφορους τομείς του πνεύματος και της τέχνης. Επίσης, ο πατέρας να εν-

διαφέρεται για τα παιδιά του. Όχι μόνο για την τροφή τους αλλά και για την διαπαιδαγώγησή τους. Να δείχνει ιδιαίτερη φροντίδα για την ηθική αγωγή και να του γεννάται το πρόβλημα: ποιος ο σκοπός του ανθρώπου στον κόσμο αυτό και πώς επιτυγχάνεται;

Μέσω της διαλεκτικής οι φιλόσοφοι: Σωκράτης, Πλάτων, Αριστοτέλης, προσπάθησαν να εξετάσουν αυτό το πρόβλημα. Ο Αριστοτέλης είπε ότι εκτός από την τροφή που είναι κοινή σε ζώα και ανθρώπους, σκοπός του ανθρώπου είναι η ευδαιμονία αλλά για να την αποκτήσει ο άνθρωπος πρέπει να αποκτήσει ψυχικές ιδιότητες, βάση των οποίων είναι η αρετή, και παραδεχόταν ότι αποκτάται με την μάθηση και την άσκηση.

ανθρώπινη φύση είναι ίδια και δεν μεταβάλλεται».

Φόνοι, αρπαγές, απάτες, βιαιότητες και εν γένει θηριωδίες γίνονταν και γίνονται, ενώ δίπλα μας υπάρχουν αριστουργήματα αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, φιλοσοφικές ιδέες, ποίηση, θέατρο, συναισθηματικές καταστάσεις. Η ανθρώπινη κοινωνία παρά τις υψηλές φιλοσοφικές ιδέες, παρά την πρόοδο στον πνευματικό και καλλιτεχνικό κόσμο, είναι βυθισμένη στην αθλιότητα. Και

Παρότι πολλοί μίλησαν για την αρετή, η ποθητή ευδαιμονία δεν επιτεύχθηκε και αυτό γιατί οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι δεν είχαν σκεφθεί την κληρονομικότητα: τον παράγοντα της πανάρχαιας κληρονομικότητας των ενστίκτων. Και ενώ μιλούσαν για την αρετή, θεωρούσαν τον δούλο σαν έμπυχο όργανο. Ο Θουκυδίδης γράφει: «Η ζωή έπεσε σε μεγάλη ταραχή γιατί επικράτησε η κακή φύση του ανθρώπου, και οι συμφορές θα συνεχίζονται γιατί η

ενώ υπήρχε αυτή η κατάσταση, εμφανίζεται ο ΧΡΙΣΤΟΣ και μιλά για ισότητα και αδελφότητα, για αγάπη και για τον σκοπό του ανθρώπου. Ότι δεν είναι οι υλικές απολαύσεις, ούτε η εφήμερη δόξα αλλά η απολύτρωσή του από την κληρονομική κακότητα, την κληρονομιά το άγριου ένστικτου. Η διδασκαλία του Χριστού προσήλκυσε τον άνθρωπο διότι απευθύνθηκε στην καρδιά του. Οι ιδέες του Χριστιανισμού επηρέασαν εκατομμύρια ανθρώπους

και κλόνισαν τα κακοποιά ένστικτά του. Με την διάδοση του Χριστιανισμού δημιουργήθηκαν χριστιανικοί ηγέτες αλλά γρήγορα ξέχασαν την διδασκαλία του Χριστού και ζητούσαν την πρωτοκαθεδρία δημιουργώντας τις Σταυροφορίες όπου σκοτώθηκαν ή βασανίστηκαν χιλιάδες άνθρωποι για τον Σταυρό.

Αυτοί οι θρησκευτικοί ηγέτες διέδωσαν σε όλη την Ευρώπη τον φόβο της επικείμενης «Δευτέρας Παρουσίας». Μερικοί έδωσαν όλα τα υπάρχοντά τους στην Εκκλησία αλλά το έριξαν στην ακολασία. Σε αυτή την εποχή του 11ου αιώνα, οι λοιμοί αποδεκάτιζαν τους ανθρώπους και στις αγορές πωλείτο ανθρώπινη σάρκα. Η Μεταρρύθμιση προήλθε από την διαφθορά της Εκκλησίας και όχι μόνο από την κατάχρηση της βίας και της εξουσίας. Η Εκκλησία είχε ως έργο της να σώσει τις ψυχές από την απώλεια. Καθιέρωσε την άρση Αμαρτιών που πρόσφεραν κατά τον πιο χειρότερο τρόπο: την πωλούσαν στους πιο εξαιρετικούς της διαφθοράς. Πρόκειται για την πώληση των συγχωροχαρτιών.

Τον 19ο αιώνα, η ανθρωπότητα προοδεύει στις θετικές επιστήμες: φυσική, χημεία, βιολογία, μαθηματικά, αλλά και στρατιωτικά μέσα εξόντωσης όπως αργότερα, τον 20ο αιώνα με την ατομική βόμβα. Επίσης, τον 19ο και τον 20ο αιώνα φάνηκε ο σεβασμός

στην ανθρώπινη προσωπικότητα. Έγιναν σχολεία, νοσοκομεία, φιλανθρωπικά ιδρύματα, αλλά παρυσιάστηκαν και βιομηχανικές επιχειρήσεις που εκμεταλλεύτηκαν τον άνθρωπο και έγιναν πόλεμοι, και έτσι κλονίστηκε ο σεβασμός της ανθρώπινης προσωπικότητας. Έγιναν Οργανισμοί για την σταθερή ασφάλεια όπως ο ΟΗΕ και η ΟΥΝΕΣΚΟ, αλλά έγιναν και δύο μεγάλες Δυνάμεις: η μία να καταπιέζει τα μικρά κράτη και να κρατά σε χαμηλά οικονομικά επίπεδα τον κόσμο, και η άλλη να κρατά τον άνθρωπο σε χαμηλό επίπεδο διαβίωσης και ελευθερίας. Εκτός από τις δύο αυτές υπερδυνάμεις εμφανίζεται και μια τρίτη με καταπιεστικό πολιτικό και κοινωνικό σύστημα. Έτσι, με όλα αυτά μπορούμε να πούμε ότι είμαστε χειρότεροι από τους πρωτόγονους.

Η επιστήμη και η τεχνολογία έχουν φθάσει σε μεγάλο βαθμό τελειότητας, αλλά η αχαλίνωτη πλεονεξία που είναι παράγωγο της ενστικτώδους ορμής της αυτοσυντηρήσεως του ανθρώπου και έχει λάβει διάφορες μορφές, μετά την πάροδο των χιλιετηρίδων εξακολουθεί να εκδηλώνεται έντονα. Ο άνθρωπος δυστυχώς έχει κληρονομήσει από τους προγόνους του τον στραβό δρόμο. Πώς είναι όμως δυνατόν να τον αλλάξει; Ίσως με την οικογένεια, το σχολείο, το περιβάλλον, δηλαδή η Πολιτεία να του προσφέρει

βιβλία, θέατρο, καλά περιοδικά και κάθε έντυπο που να τον υψώνει ηθικά. Ας θυμηθούμε λίγο τον Πλάτωνα που λέει: «Οι κοινωνίες θα ευτυχίσουν αν οι σώφρονες βασιλεύσουν και η εξουσία φιλοσοφήσει». Και όπως λέει ο Ισοκράτης: «Εκτός της γενικής μορφώσεως, να έχει ο άνθρωπος φρόνηση και αρετή». Όλοι οι πολίτες πρέπει να θεωρούνται ίσοι, όχι φίλοι και ημέτεροι. Αυτοί που διαχειρίζονται τα πολιτικά αξιώματα θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι δεν είναι ανώτεροι των πολιτών. Επίσης, οι άνθρωποι του πνεύματος μπορούν να βοηθήσουν και να επιδράσουν στην αγωγή του ανθρώπου. Η ψυχή των νέων είναι εύπλαστη και μιμητική, και γι' αυτό χρειάζεται μεγάλη προσοχή στην διάπλαση του χαρακτήρα.

Θα πρέπει να αναπτύξουμε μια ανθρωπιστική μόρφωση. Για την ευημερία του συνόλου, ο άνθρωπος πρέπει να γίνει πνευματικό ον με απαραβίαστα δικαιώματα στην ζωή του και όχι να είναι εκμεταλλεύσιμο υλικό. Θα πρέπει να απαλλαγεί από το άγχος και τον φόβο και ίσως έτσι εκλείψουν τα πρωτόγονα ένστικτα και η ζωή μας ίσως γίνει στο μέλλον καλύτερη. Εκείνος που ξεριζώνει τις αδυναμίες και τα πάθη, εκείνος που ακολουθεί την αρετή και κτυπά την κακία, την ψευτιά και την κάθε δουλεία, εκείνος που θηρεύει, που υπηρετεί την αλήθεια και λατρεύει την δικαιοσύνη, το φως, και τρέφει στην καρδιά του αγάπη για όλους, ο δρόμος του για την φωτεινή λεωφόρο είναι ελεύθερος και ανοικτός.

Το Τέλος του Κάρμα

Παναγιώτης Παπασιλώτης

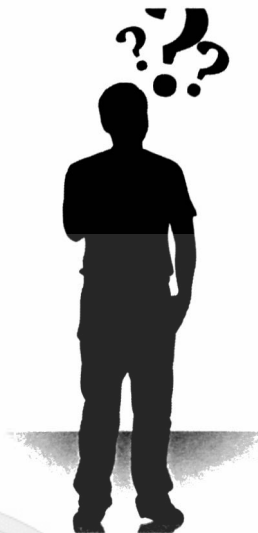
Όταν αρχίζουμε να μελετούμε βαθύτερα το Κάρμα, γρήγορα διαπιστώνουμε πόσο λίγα γνωρίζουμε γι' αυτό, πόσο λίγο έχουμε περπατήσει μέσα στον χαώδη λαβύρινθο του μυστηρίου του. Βλέπουμε ακόμη πόσο πολύ μπορεί να μας βοηθήσει να γνωρίσουμε τον εαυτό μας και να αλλάξουμε την ζωή μας ή να την δούμε μέσα από ένα νέο, εντελώς διαφορετικό πρίσμα. Μαθαίνουμε τέλος, ότι ο ίδιος ο Νόμος που μας δίνει με δεσμά που μας φαίνονται ακατάλυτα μπορεί να μας οδηγήσει, αν τον κατανοήσουμε σε βάθος, στους δρόμους της αλλαγής και της λύτρωσης.

Σε μια από τις Βουδιστικές Γραφές υπάρχει ένα χαρακτηριστικό κομμάτι που αναφέρεται στο Κάρμα:

«Απευθυνόμενος ο μαθητής Ανάντα στον Βούδα, είπε: <Πόσο βαθύς είναι αυτός ο Νόμος και πόσο βαθύς φαίνεται! Εντούτοις, θεωρώ ότι μπορεί να γίνει πολύ καθαρά κατανοητός>. Και ο Βούδας απάντησε: <Μην το λες αυτό, Ανάντα. Πράγματι, αυτός ο Νόμος και βαθύς είναι και τέτοιος εμφανίζεται να είναι. Ακριβώς όμως επειδή δεν γνωρίζει, δεν κατανοεί και δεν διεισδύει σε αυτή την δοξασία, ο κόσμος των ανθρώπων έχει μπλεχτεί σε ένα κουβάρι (...) ανίκανος να ξεφύγει από την οδό της θλίψης και τον ακατάπαυστο κύκλο της επαναγέννησης>..»

Σύμφωνα λοιπόν με τον Βούδα, η αιτία της οδύνης βρίσκεται στο γεγονός ότι ο άνθρωπος δεν κατανοεί το μεγάλο μυστήριο του Κάρμα. Και χωρίς την αποκάλυψή του δεν μπορεί να ελπίζει στην απαλλαγή από την θλίψη. Πράγματι, το Κάρμα εμφανίζει ένα περίεργο παράδοξο, και για να αποκαλύψει κάποιος το μυστήριό του πρέπει πρώτα να λύσει αυτό το παράδοξο, το οποίο μπορεί να εκφραστεί με δύο θεμελιώδη αξιώματα του μεγάλου αυτού Νόμου και την παραδοχή ότι αυτά συνυπάρχουν: (α) ότι ο άνθρωπος δρέπει σήμερα εκείνο που έχει σπείρει στο παρελθόν και (β) ότι ο άνθρωπος είναι ο δημιουργός του δικού του μέλλοντος. Το πρώτο

αναφέρεται στους περιορισμούς που επιβάλλονται στον άνθρωπο από το Κάρμα, ενώ το δεύτερο στην ελευθερία του ανθρώπου όπως υποδηλώνεται από τον Νόμο. Πώς μπορεί όμως η ελευθερία και ο περιορισμός να συνυπάρχουν; Αν το παρελθόν περιορίζει το παρόν, και αφού το παρόν καθορίζει το μέλλον, είναι ο άνθρωπος πραγματικά ελεύθερος να δημιουργεί το πεπρωμένο του;

Για να λύσουμε το παράδοξο της ελευθερίας και του περιορισμού που προβάλλει από το Κάρμα, πρέπει πρώτα να εξετάσουμε τι εννοούμε πραγματικά με αυτό τον όρο. «Κάρμα» είναι μια σανσκριτική λέξη που σημαίνει «πράξη», αλλά όταν αναφερόμαστε στον Νόμο του Κάρμα εννοούμε κάτι περισσότερο από την πράξη. Ο Νόμος αυτός έχει περιγραφεί με διάφορα συστήματα ως: Νόμος της Δράσης και της Αντίδρασης, της Αιτίας και του Αποτελέσματος, αλλά και ως Νόμος της Αρμονίας, της Δικαιοσύνης, της Ισορροπίας, ή ως Νόμος της Ανταπόδοσης, ή του Αντιπεπονθότος, κατά τον αρχαιοελληνικό όρο. Όποιο όνομα και αν του δώσουμε όμως, το βέβαιο είναι ότι το πεδίο λειτουργίας του υποδηλώνει μια χρονική διαδικασία.

Αυτό φαίνεται στο γεγονός ότι στις καρμικές λειτουργίες οι κληρονομικοί παράγοντες του παρελθόντος επηρεάζουν το παρόν και καθορίζουν το μέλλον. Και αυτοί οι παράγοντες είναι πολύ σημαντικοί για την κατανόηση του Νόμου του Κάρμα. Στην πραγματικότητα ερμηνεύει την κληρονομικότητα – όχι τόσο την βιολογική όσο εκείνη κατά την οποία ο άνθρωπος «κληρονομεί από τον εαυτό του». Με άλλα λόγια, μπορούμε να πούμε ότι το Κάρμα είναι μια χρονική διαδικασία η οποία εκφράζεται μέσω της λειτουργίας της ψυχολογικής κληρονομικότητας.

Η κοινή αντίληψη για το Κάρμα είναι ότι πρόκειται για τον Νόμο της Αιτίας και του Αποτελέσματος. Σε αυτή την αντίληψη αιτία και αποτέλεσμα θεωρούνται ότι χωρίζονται μεταξύ τους από ένα διάστημα χρόνου που μπορεί να είναι μεγάλο ή μικρό, αλλά η αιτία θεωρείται πάντοτε ότι προηγείται του αποτελέσματος σε οποιαδήποτε χρονική κλίμακα. Όμως, αιτία και αποτέλεσμα χωρίζονται πράγματι από ένα χρονικό διάστημα; Δεν είναι δύσκολο να κατα-

νοήσουμε ότι κάθε αιτία είναι το αποτέλεσμα μιας προηγούμενης αιτίας, όπως και κάθε αποτέλεσμα είναι μια αιτία για ένα νέο αποτέλεσμα. Έτσι, αιτία και αποτέλεσμα καταλήγουν να αποτελούν ένα ταυτόχρονο φαινόμενο. Η αιτία δεν βρίσκεται μακριά από το αποτέλεσμα, αλλά είναι ανεπαίσθητα παρούσα σε κάθε αποτέλεσμα. Δεν μπορεί κανείς να κατανοήσει το μυστήριο του Κάρμα, αν πρώτα δεν δει την αιτία να υπάρχει μέσα στο αποτέλεσμα.

Η ζωή συντίθεται από πολύπλοκα δίκτυα δυνάμεων όπου πολλές αιτίες μπορεί να είναι παρούσες σε ένα αποτέλεσμα, όπως μπορεί και πολλά αποτελέσματα να πηγάζουν από μια αιτία. Στο συνολικό πρόβλημα του Κάρμα η ανακάλυψη μιας αιτίας μέσα στο αποτέλεσμα είναι απαραίτητη και για την πληρέστερη κατανόηση του νόμου αλλά και για την διαχείρισή του, ώστε να κατορθώσει κανείς να γίνει ο δημιουργός του πεπρωμένου του. Τι σημαίνει όμως ακριβώς να δει κανείς την αιτία μέσα στο ίδιο το αποτέλεσμα, και πώς μπορεί να το επιτύχει αυτό; Το 1885 δόθηκε στον κόσμο ένα μικρό βιβλίο από τον Διδάσκαλο Ιλαρίωνα μέσω της Mabel Collins, με τίτλο «*Το Φως στην Ατραπό*», στο οποίο περιέχονται κανόνες για εκείνους που θέλουν να βαδίσουν την Ατραπό της Αγιότητας. Στο ίδιο βιβλίο υπάρχει και ένα θαυμάσιο δοκίμιο για το Κάρμα, γραμμένο από τον Διδάσκαλο Ενετό. Στο κείμενό του διαβάσουμε: «Εάν επιθυμείς να κατανοήσεις τους νόμους του κάρμα, προσπάθησε πρώτα να ελευθερώσεις τον εαυτό σου από αυτούς τους νόμους. Και αυτό μπορεί να γίνει μόνο αν προσηλώσεις την προσοχή σου επάνω σε εκείνο που δεν επηρεάζεται από τους νόμους του κάρμα.»

Ακούγεται λίγο παράξενο ότι μπορεί κανείς να κατανοήσει τους νόμους του Κάρμα ελευθερώνοντας τον εαυτό του από αυτούς τους νόμους. Πώς μπορούμε να απελευθερώσουμε τον εαυτό μας από αυτούς εάν πρώτα δεν τους κατανοήσουμε; Κα αν απελευθερωθούμε από αυτούς, τι χρειάζεται για να τους κατανοήσουμε; Πρόκειται πράγματι για ένα μεγάλο μυστήριο που προβάλλει ενώπιό μας. Λέει λοιπόν ο Διδάσκαλος ότι «πρέπει να προσηλώσουμε την προσοχή μας σε εκείνο που δεν επηρεάζεται από τους νόμους». Η συνηθισμένη βέβαια προσέγγισή μας στο Κάρμα δεν γίνεται από αυτή την σκοπιά, αλλά από την σκοπιά της ανταμοιβής και της τιμωρίας. Το ενδιαφέρον μας για το Κάρμα περιστρέφεται γύρω από αυτά τα δύο και εξαιτίας αυτής της προσέγγισης το έχουμε χωρίσει σε «καλό» και σε «κακό». Δεχόμαστε ότι ο πόνος είναι το αποτέλεσμα του κακού Κάρμα και η ευτυχία το αποτέλε-

σμα του καλού Κάρμα. Σύμφωνα με αυτή την γραμμή σκέψης είναι φυσικό να επιδιώκουμε την δημιουργία του καλού σήμερα, ώστε στο μέλλον να μπορούμε να είμαστε ευτυχισμένοι, ή να αποφεύγουμε την συσσώρευση του κακού ώστε να μην υποστούμε τις τιμωρίες που θα επιφέρει.

Το δέλεαρ τη ανταμοιβής και ο φόβος της τιμωρίας είναι πράγματι οι δύο βασικοί παράγοντες που καθορίζουν την συνήθη προσέγγισή μας. Σε αυτή την προσέγγιση υπάρχει ένα σημείο που πολύ συχνά ξεχνιέται: ότι, δηλαδή, το καλό και το κακό Κάρμα είναι ποιοτικά τα ίδια. Ας δούμε τι λέει ο Διδάσκαλος Ενετός επάνω στο σημείο αυτό στο κείμενο που αναφέρθηκε προηγουμένως: «Εκείνος που επιθυμεί να δημιουργήσει καλό κάρμα θα συναντήσει πολλές ταραχές, και στην προσπάθειά του να σπείρει πλούσιο σπόρο για καλή συγκομιδή είναι πιθανό να φυτέψει χιλιάδες αγριόχορτα, και ανάμεσά τους ακόμη και το χειρότερο». Επίσης, η Άννα Μπέζαντ υποδεικνύει την ποιοτική ομοιότητα ανάμεσα στο καλό και στο κακό Κάρμα με τα παρακάτω λόγια: «Το κακό Κάρμα μας τραβά πίσω εξίσου αδυσώπητα με το καλό, και τα δεσμά που σφυρηλατούνται από τις αρετές μας, μας κρατούν εξίσου δυνατά και σφικτά με τα δεσμά που χαλκεύονται από τις αδυναμίες μας».

Αυτές οι δύο προτάσεις δεν υπονοούν βέβαια ότι μπορεί κανείς να προβαίνει σε καλές και κακές πράξεις αδιακρίτως, επειδή και οι δύο έχουν την ίδια ποιότητα. Αυτό που υποδηλώνεται είναι ότι στην όλη διαδικασία του Κάρμα, εκείνο που έχει πραγματική σημασία δεν είναι η πράξη αλλά το κίνητρό της. Μερικές φορές μια φαινομενικά καλή πράξη μπορεί να μην είναι καθόλου καλή στην ουσία της, εάν έχει την αιτία της σε ένα κίνητρο που δεν είναι αγνό. Είναι φανερό πως οποιοδήποτε καλό Κάρμα παράγεται συ-

νειδητά, κρύβει ένα κίνητρο ανταμοιβής και επομένως δεν έχει την ποιότητα του καλού μέσα του. Πώς να σταματήσουμε λοιπόν την χάλκευση αυτής της αλυσίδας που μας δένει στον τροχό της γέννησης και του θανάτου,

αφού είμαστε υπο-
χρεωμένοι να σχε-
φτόμαστε και να αι-
σθανόμαστε, και
αφού οι σκέψεις και
τα συναισθήματα γεν-
νούν Κάρμα;

Στην ερώτηση αυ-
τή βρίσκουμε απάντη-
ση στην *Μπαγκαβάτ*

Γκιτά, στο θαυμάσιο αυτό κείμενο που κοσμεί με την ομορφιά και την σοφία του ολόκληρο το έπος της *Μαχαμπαράτα*. Εκεί διαβά-
ζουμε το υπέρτατο μάθημα που διδάχθηκε στον πολεμιστή πρίγκι-
πα. Όχι σε ερημίτη ή μαθητή, αλλά σε πολεμιστή που πολεμά για
την νίκη, στον πρίγκιπα που μάχεται από χρέος προς το βασίλειό
του. Διαβάζουμε πως η δύναμη που μας δένει, δεν βρίσκεται μέσα
στην πράξη αλλά στην προσκόλληση και στον πόθο για τον καρπό
της πράξης. Λέει ο Κρίσνα: «Ό,τι πρέπει να κάνεις, κάνε το χωρίς
ποτέ στον καρπό να αποβλέπεις, γιατί εκείνος που για καθετί που
κάνει ΔΕΝ αποβλέπει σε καρπό, την αθανασία κερδίζει». Από
κάθε αιτία είναι εξαρτημένο το αποτέλεσμα της και από κάθε
πράξη ο καρπός της. Ο πόθος είναι ο δεσμός που τα ενώνει, το νή-
μα που από το ένα πάει στο άλλο. Αν μπορούσε να κοπεί αυτό το
νήμα, θα έπαυε και ο σύνδεσμος ανάμεσά τους και η ψυχή θα έμε-
νε ελεύθερη. Τι σημαίνει να σπάσει αυτός ο σύνδεσμος, θα το κα-
ταλάβουμε καλύτερα αν προσπαθήσουμε να διεισδύσουμε μέσα
στην μυστηριώδη σφαίρα του Κάρμα και να κατανοήσουμε την
λειτουργία του.

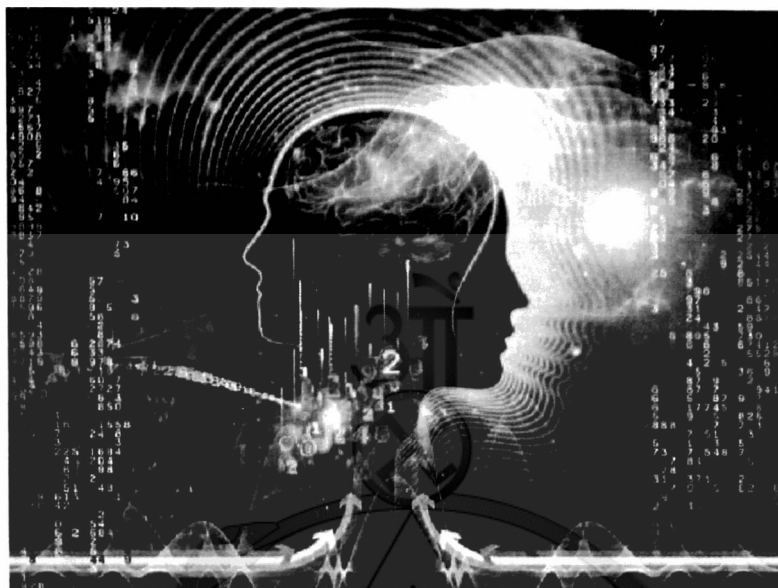
Ο Νόμος αυτός υποστηρίζεται, αν μπορούμε να το πούμε έτσι,
από τρεις δευτερεύοντες νόμους οι οποίοι παρέχουν τις συνθήκες
για την λειτουργία του και την εφαρμογή του: 1) οι σκέψεις οικο-
δομούν τον χαρακτήρα, 2) οι επιθυμίες δημιουργούν ευκαιρίες και
προσελκύουν αντικείμενα, και 3) οι πράξεις κατασκευάζουν το
περιβάλλον. Ο χαρακτήρας σε κάθε άνθρωπο δεν είναι παρά το
σύνολο των νοητικών και των ηθικών του ιδιοτήτων. Αυτές έχουν
ως βάση και αφετηρία τον σχηματισμό τους στην σκέψη. Ο άνθρω-
πος διαπλάθεται από την σκέψη του, γίνεται αυτό που σκέφτεται
και με τον τρόπο που σκέφτεται. Στο έργο «*Απόκρυφος Κόσμος*»
του Α.Ρ. Sinnett, υπάρχει μια επιστολή του Διδασκάλου Κ.Χ. προς
τον συγγραφέα του βιβλίου, η οποία αναφέρεται στο Κάρμα και
την αιτία της δημιουργίας του. Λέει ότι:

«Κάθε ανθρώπινη σκέψη, αρχίζοντας με την εξέλιξή της, πηγάζει στους εσωτερικούς κόσμους και εκεί γίνεται μορφή. Γίνεται μια ζωντανή ενεργητική οντότητα αφού ενσωματωθεί σε ένα στοιχειώδες, δηλαδή σε μια από τις ημισυνειδητές δυνάμεις που υπάρχουν στα διάφορα βασίλεια της Φύσης. Εκεί ζει ως ενεργητική νοημοσύνη, ως <οντότητα> γεννημένη από το πνεύμα και η ζωή της διαρκεί αρκετό καιρό, περισσότερο ή λιγότερο, ανάλογα με την ένταση της αρχικής εγκεφαλικής πράξης που την γέννησε. Έτσι, κάθε καλή σκέψη διαιωνίζεται ως αγαθοεργή και ενεργητική μορφή-δύναμη, και κάθε κακή σκέψη ως κακοποιός δαίμονας. Ο άνθρωπος λοιπόν γεμίζει την ατμόσφαιρα στο γύρω του χώρο, με έναν δικό του κόσμο γεμάτο προϊόντα δημιουργημένα από τις σκέψεις του, τις επιθυμίες του, τις παρορμήσεις του και τα πάθη του. Και η ατμόσφαιρα αυτή έχει με την σειρά της επίδραση σε κάθε οργανισμό επιδεκτικό αισθητικότητας, με τον οποίο θα έρθει σε επαφή. Αλλά η επίδραση είναι εκείνο που ο Βουδιστής ονομάζει <Σκάντα> του και ο Ινδουιστής αποκαλεί <Κάρμα> του. Ο μνημένος φτιάχνει τέτοιες μορφές ενσυνείδητα, ενώ οι άλλοι άνθρωποι αφήνουν να τους ξεφύγουν χωρίς να το νιώθουν.»

Όποιος μπορέσει να κατανοήσει και να διαισθανθεί στο βάθος τους αυτά τα λόγια, θα έχει κατανοήσει και τις βασικές αρχές του καρμικού έργου. Ας δούμε όμως τι είναι αυτές οι μορφές-σκέψης και πώς αποτελούν τον βασικό παράγοντα στην δημιουργία του χαρακτήρα του ατόμου, αλλά και στην λειτουργία του Καρμικού Νόμου. Ενεργώντας το πνεύμα μέσα στην λεπτή ύλη του ανώτερου αστρικού πεδίου γεννά εικόνες, τις αποκαλούμενες μορφές-σκέψης. Αυτές εισέρχονται βαθύτερα στην πυκνή ύλη του κατώτερου αστρικού πεδίου, και οι κραδασμοί τους σκορπίζονται προς όλες τις κατευθύνσεις με την μορφή χρώματος ή ήχου προσελκύοντας στοιχειακά ιδίου χρώματος κοντά στην μορφή-σκέψη που γέννησε τους κραδασμούς αυτούς. Ένα από αυτά τα στοιχειώδη, εκείνο που ταιριάζει στο κίνητρο και τον σκοπό που χαρακτηρίζουν την συγκεκριμένη σκεπτομορφή, μπαίνει μέσα της και γίνεται η «ψυχή» της.

Οι νοητικές εικόνες που γεννά το πνεύμα του ανθρώπου και έχει την ροπή να τις επαναλαμβάνει, μένουν συνδεδεμένες με την συνείδηση του ατόμου και το ακολουθούν και μετά τον θάνατο, αποτελώντας τους καρμικούς δεσμούς ανάμεσα στις διαδοχικές ενσαρκώσεις του. Οι φιλοδοξίες του γίνονται οι ικανότητές του, και οι επαναλαμβανόμενες σκέψεις γίνονται τάσεις και συνήθειες.

Ο άνθρωπος έχει διαμορφώσει το παρελθόν του χαρακτήρα του με τον οποίο γεννιέται σε αυτή την ζωή, και τώρα διαπλάθει τον χαρακτήρα με τον οποίο θα φθάσει στον θάνατο και με τον οποίο θα ξαναγεννηθεί. Ο χαρακτήρας αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα του Κάρμα. Τώρα μπορούμε να καταλάβουμε καλύτερα τα λόγια του Διδασκάλου για την τελευταία σκέψη και επιθυμία λίγο πριν από τον θάνατο: «Να μιλάτε ψιθυριστά εσείς που συμπαραστέκεστε καθισμένος δίπλα στην νεκρική κλίνη και βρίσκεστε μπροστά στην επίσημη Παρουσία του θανάτου. Και πιο πολύ να είστε σιωπηλοί την στιγμή που ο θάνατος ακουμπά το αποκρουστικό του χέρι επάνω στο σώμα. Να μιλάτε ψιθυριστά, λέω, για να μην διαταράξετε τον ήρεμο κυματισμό της σκέψης και δυσκολέψετε έτσι το έργο του παρελθόντος, που πασχίζει να ρίξει την αντανάκλασή του επάνω στο πέπλο του μέλλοντος.»

Άς δούμε τώρα πώς η επιθυμία δημιουργεί τις ευκαιρίες και προσελκύει τα αντικείμενα. Η θέληση είναι η ενέργεια του Εαυτού, μια εσωτερική συγκέντρωση η οποία παρακινεί σε δράση. Όταν αυτή η ενέργεια κατευθύνεται από εξωτερικά πράγματα που αποτελούν πηγές χαράς ή πόνου, ονομάζεται επιθυμία. Επιθυμία για κατοχή που σημαίνει αγάπη ή έλξη, και επιθυμία για απώθηση που σημαίνει μίσος ή απόκρουση. Ανάμεσα στην επιθυμία και στο αντικείμενό της υπάρχει ένας «μαγνητικός» δεσμός και η επιθυμία μας οδηγεί σε εκείνο που λαχταράμε να αποκτήσουμε, όπως ο μαγνήτης έλκει το σίδηρο. Παρά τα πιθανά εμπόδια και τις δυσκολίες,

η επιθυμία αναπόφευκτα κάποτε θα πραγματοποιηθεί, στην ίδια ή σε κάποια επόμενη ζωή. Φέρνει κοντά της το υποκείμενο ή το αντικείμενο ή, αλλιώς, δημιουργεί ευκαιρίες, δηλαδή τις συνθήκες για την πραγμάτωσή της. Η τρίτη, τέλος, κλωστή που συμπληρώνει το νήμα του πεπρωμένου μας εμφανίζεται στο φυσικό πεδίο ως πράξη, και είναι ο λιγότερο σημαντικός από τους τρεις καρμικούς παράγοντες γιατί ελάχιστα επηρεάζει άμεσα τον εσωτερικό άνθρωπο. Οι πράξεις είναι αποτέλεσμα προηγούμενων σκέψεων και επιθυμιών μας, και το Κάρμα τους εξαντλείται στο μεγαλύτερο μέρος του μόλις αυτές επισυμβούν, αν και μπορεί να μας επηρεάζουν έμμεσα δίνοντας έναυσμα για νέες σκέψεις και επιθυμίες. Το κλείσιμο του Κάρμα της πράξης είναι εκείνο που φέρνει στο πεπρωμένο μας εξωτερική ευτυχία ή εξωτερική δυστυχία.

Μελετώντας λοιπόν όλη αυτή την διαδικασία, μπορούμε να αντιληφθούμε ότι οι τρεις καρμικές αιτίες που αναφέραμε δημιουργούν και αντίστοιχα αποτελέσματα. Έτσι, η αντίδραση των σκέψεών μας επάνω στον εαυτό μας είναι η οικοδόμηση του χαρακτήρα και των ικανοτήτων μας. Επίσης, είναι η δημιουργία ευκαιριών, η προσέλκυση και απόκτηση αντικειμένων και πραγμάτων που μας κάνουν «τυχερούς» ή «άτυχους», ανάλογα με την περίπτωση. Η αντίδραση των ενεργειών μας διαμορφώνει το περιβάλλον μας, τις συνθήκες και τις περιστάσεις, οικοδομεί φιλίες και έχθρες που μας ακολουθούν. Δυο κομμάτια του Κάρμα κουβαλάμε μέσα μας: την φύση των σκέψεών μας και την φύση των επιθυμιών μας. Το τρίτο κομμάτι είναι αυτό που γεννιόμαστε: το περιβάλλον μας, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και το φυσικό μας σώμα. Οι τρεις αυτοί καρμικοί παράγοντες λοιπόν, καθορίζουν και τα χαρακτηριστικά της επόμενης ενσάρκωσης του ατόμου. Δηλαδή, αφενός την νοητική και την θυμική του φύση, αλλά και την μορφή του φυσικού του σώματος με όσα καλά ή άσχημα στοιχεία μπορούν να το συνοδεύουν, και αφετέρου το περιβάλλον και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα ζήσει ο «νέος» άνθρωπος.

Το πολύπλοκο και μυστηριώδες έργο της τήρησης και εφαρμογής του Νόμου του Κάρμα εκτελείται από μεγάλες πνευματικές οντότητες, των οποίων την φύση δεν είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε. Πρόκειται για τους επονομαζόμενους «Λιπίκας», τους Κυρίους του Κάρμα, που μαζί με τους τέσσερις αιθερικούς «Μαχαραγιαδες» αναφέρονται από την Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ στην *Μυστική Δοξασία*. Οι νοητικές εικόνες που σχηματίζονται από την σκέψη και μένουν για πάντα συνδεδεμένες με την συνείδηση του ατόμου που τις δημιουργεί, αποτυπώνονται στο λεγόμενο «Ακασι-

κό» πεδίο αποτελώντας τα ακασικά αρχεία στα οποία όποιος είναι ικανός να ανατρέξει, μπορεί να «διαβάσει» την ιστορία κάθε ψυχής. Οι «Λιπίκας» γνωρίζοντας τον καρμικό υπόλοιπο κάθε ατόμου, καθορίζουν για λογαριασμό του το μέρος που πρέπει

να ξεπληρώσει το άτομο στην συγκεκριμένη ενσάρκωση και χαράζουν το σχέδιο μιας ορισμένης ύπαρξης. Προμηθεύουν στους «Μαχαραγιάδες» την «ιδέα» του φυσικού σώματος, δηλαδή την μήτρα του διπλού αιθερικού ή το καλούπι ενός φυσικού σώματος που θα είναι το νέο ένδυμα μιας ενσαρκωμένης ψυχής, κατάλληλα κατασκευασμένο για να εκφραστούν οι ικανότητες και οι περιορισμοί της. Με βάση αυτή την «ιδέα» εκείνοι κατασκευάζουν ένα πρότυπο από το οποίο οι βοηθοί τους, που εργάζονται στο φυσικό πεδίο, κατασκευάζουν το τελικό αιθερικό σώμα. Με βάση δε αυτό το τελευταίο, θα κατασκευαστεί το απτό φυσικό σώμα, το οποίο ταιριάζει στις ικανότητες και τους πόθους του Εγώ που κουβαλάει μαζί του από την προηγούμενη ζωή.

Υπάρχουν τρεις κατηγορίες Κάρμα:

1) το συσσωρευμένο (=sanchita) Κάρμα, δηλαδή εκείνο που έχει συσσωρευτεί από το άτομο από προηγούμενες ζωές. Από αυτό, όπως είδαμε, επιλέγεται ένα μέρος από τους Κυρίους του Κάρμα για να ξεπληρωθεί στην τωρινή ενσάρκωση του ατόμου.

2) το Κάρμα της «εκκίνησης» όπως το ονομάζουν, ή Prarabdah. Είναι το ώριμο Κάρμα που έχει οριστεί για συγκομιδή σε αυτή την ζωή και γι' αυτό είναι αναπόφευκτο, και για την ικανοποίησή του η ψυχή προμηθεύεται με το κατάλληλο φυσικό σώμα. Γεννιέται σε εκείνο το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον που θα εξασφαλίσει τις κατάλληλες συνθήκες για την συνύπαρξη όλων των παραγόντων που απαιτούνται για την εξάντληση του καθορισμένου Κάρμα. Επίσης, σε κάθε ζωή υπάρχει και ένα άλλο Κάρμα. Είναι εκείνο που δημιουργείται από τις αναπόφευκτες πράξεις, διότι κάθε πράξη είναι η τελική έκφραση μιας ολόκληρης σειράς

από σκέψεις: σκέψεις του ιδίου είδους που προστίθενται η μια στην άλλη δημιουργώντας κατά κάποιο τρόπο ένα «νοητικό» κορεσμένο διάλυμα στο οποίο αρκεί να προστεθεί μια μόνο σκέψη ή και ένας εξωτερικός κραδασμός για να γίνει η αποκρυστάλλωση. Δηλαδή να πραγματοποιηθεί η πράξη που εκφράζει όλες τις προηγούμενες σκέψεις.

3) Η τρίτη κατηγορία είναι το καινούργιο Κάρμα ή Kriyamaṇa, που δημιουργείται όσο εξοφλείται το ώριμο Κάρμα και προστίθεται στο συσσωρευμένο μέχρι να εξαφανιστεί και αυτό ως ώριμο σε μια μελλοντική ζωή.

Το Κάρμα που εκδηλώνεται με τον χαρακτήρα μας μπορεί να υποστεί μετατροπές, αντίθετα από ό,τι συμβαίνει με το ώριμο. Αποτελείται από τάσεις ισχυρές ή αδύναμες ανάλογα με την διανοητική δύναμη που συντέλεσε στον σχηματισμό τους. Αυτές μπορούν να δυναμώσουν ή να εξασθενίσουν από νέα ρεύματα νοητικής δύναμης που θα έχουν την ίδια ή αντίθετη κατεύθυνση. Εδώ πρέπει να αναφερθεί και μια άλλη κατηγορία που εξαρτάται συνήθως πολύ λίγο από το άτομο, αλλά μπορεί να το επηρεάσει πολλές φορές αποφασιστικά και μοιραία.

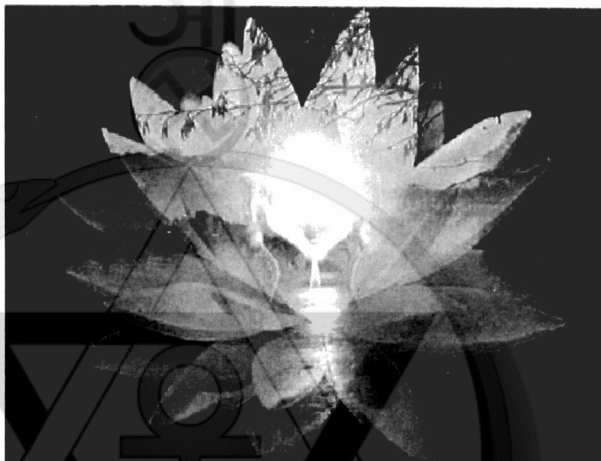
Είναι το αποκαλούμενο «ομαδικό Κάρμα», το οποίο μπορεί να μας αφορά επειδή ανήκουμε σε μια συγκεκριμένη φυλή, έθνος, οικογένεια, θρησκεία, οργάνωση, κλπ. Η ύπαρξή του μπορεί να εξηγήσει πολλά ανεξήγητα και παράξενα γεγονότα στην ζωή και την μοίρα ενός ατόμου – ή μιας ομάδας ατόμων – όπως και να ερμηνεύσει σε ένα βαθμό την συμπεριφορά και την διαμόρφωση των ιδεών από τις οποίες διαπνέεται. Έχοντας σχηματίσει μια εικόνα για τις αιτίες που γεννούν το Κάρμα και για τους νόμους που διέπουν την λειτουργία του, μπορούμε να καταλάβουμε καλύτερα τι είναι αυτό που μας κρατά δέσμιους με αλυσίδες που κατασκευάσαμε εμείς οι ίδιοι.

Κίνητρο της πράξης είναι ο πόθος. Η επιθυμία είναι αυτή που μας δένει μέσα στο Κάρμα, και όταν η ψυχή δεν έχει πλέον καμία επιθυμία για τα πράγματα της γης ή του ουρανού, σπάει τα δεσμά που την κρατούν δεμένη στον τροχό της μετενσάρκωσης. Η σκέτη πράξη και μόνο δεν έχει καμία δύναμη επάνω στην ψυχή γιατί μόλις γίνει, φεύγει και χάνεται στα περασμένα. Όμως, αν η επιθυμία του καρπού μιας πράξης ανανεώνεται ακατάπαυστα, ξυπνά και πάλι την δραστηριότητα της ψυχής και σε κάθε στιγμή σφυρηλατεί νέες αλυσίδες. Για να σπάσει ο άνθρωπος αυτό το φαύλο κύκλο, πρέπει να μάθει να κάνει κάθε έργο ως καθήκον και όλα να τα κάνει σε αρμονία με τον νόμο. Έτσι, κάθε πράξη του γίνεται θυ-

σία και προσφέρεται για το γύρισμα του τροχού του Νόμου, και όχι για τον καρπό που μπορεί να δώσει. Η πράξη γίνεται χρέος και ο καρπός της χαρίζεται με χαρά για να βοηθήσει τους άλλους.

Είναι η δράση που πηγάζει από την αποδοχή, από την συνειδητοποίηση, καλύτερα, ότι η Μία Ζωή είναι η ίδια για όλα τα όντα και υπάρχει μέσα σε όλα τα όντα. Ο καρπός της πράξης ανήκει στον Νόμο, και ο Νόμος τον αφήνει να μοιραστεί. Διαβάζουμε πάλι στην *Μπαγκαβάτ Γκιτά*: «Κείνος που τα έργα του μακριά στέκουν από την επιθυμία του καρπού, ετούτος συνειδητά σαν με φω-

τιά έχει κιόλας κάψει τον καρπό των έργων και οι φρόνιμοι σοφό τον ονομάζουν. Όποιος των έργων τον καρπό περιφρονεί, και είναι γι' αυτόν μόνον χαρά κι ελπίδα ο Θεός, όσο κι αν με τα έργα καταπιάνεται, είναι έξω από τον

καρπό των έργων. Κείνος που δεν έχει πια ούτε μια επιθυμία κι έχει βάλει χαλινό και στο σώμα και στον νου του, κι όλα όσα έχει τα περιφρονεί, ακόμα κι αν δεν κάνει τίποτε άλλο έξω από ό,τι είναι αναγκαίο στον κορμιού του την ζωή, αμαρτία καμιά δεν έχει. Όποιος έφτασε καμιά επιθυμία πια να μην έχει κι ατάραχος να στέκει, κι έχει και το νου στην γνώση υποτάζει και το καθετί το κάνει για τον Θεό, αυτουνού το έργο όλο έχει σβήσει.»

Ο άνθρωπος που έφτασε σε αυτή την κατάσταση της «απραξίας μέσα στην πράξη», έχει μάθει το μυστικό που βάζει τέλος στο Κάρμα. Καταστρέφει με την γνώση του Νόμου την πράξη που γέννησε στο παρελθόν και εξουδετερώνει την τωρινή με την αφοσίωση και την θυσία. Απελευθέρωση από το Κάρμα δεν σημαίνει απελευθέρωση από την πράξη αλλά από την «δεσμευτική δύναμη της πράξης». Με άλλα λόγια, απελευθέρωση από την αλυσίδα των αντιδράσεων. Έτσι, η κατανόηση του Κάρμα απαιτεί την κατανόηση της ψυχολογίας της αντίδρασης. Όλες οι αντιδράσεις είναι προϊόντα των ατελών δράσεων του παρελθόντος. Απελευθέρωση επομένως από την αλυσίδα των αντιδράσεων σημαίνει στην πραγ-

ματικότητα απελευθέρωση από τις ατελείς πράξεις και εμπειρίες του παρελθόντος. Και αυτό μπορεί να συμβεί μόνο αν αλλάξουμε και εξαλείψουμε το παρελθόν.

Είναι φανερό ότι δεν μπορεί κανείς να διαχειριστεί το παρελθόν παρά μόνο στον βαθμό που αυτό εμφανίζεται στο παρόν. Η προβολή του παρελθόντος στο παρόν είναι το κλειδί για την κατανόηση του συνολικού προβλήματος του Κάρμα, και εκείνο που ονομάσαμε pragadha, το ώριμο να εξοφληθεί, είναι ακριβώς αυτό το παρελθόν που προβάλλει τον εαυτό του στο παρόν. Επιτυγχάνεται μέσω των συνηθειών, των τάσεων και των ροπών μας, καθώς και των σχέσεών μας με τους άλλους. Αυτά γίνονται τόποι διαμονής της διάνοιας και έτσι σχηματίζονται τα κέντρα της άμυνας και της αντίστασης. Ο άνθρωπος ενσαρκώνεται κουβαλώντας μαζί του ολόκληρο το παρελθόν του, και όσο οι δεσμοί του αναδύονται στην επικράτεια τόσο πιο πολύ αυτό αρχίζει να παίζει σημαντικό ρόλο στο παρόν. Αν αυτοί οι δεσμοί ή τόποι όπου κατοικεί η διάνοια δεν «σπάσουν», δεν υπάρχει ελπίδα για τον άνθρωπο να ελευθερωθεί από την αλυσίδα των αντιδράσεων.

Οι δεσμοί είναι τα κέντρα που πραγματικά αποτελούν τα εστιακά σημεία των αντιδράσεων του ανθρώπου. Ο Διδάσκαλος Ενετός λέει σχετικά: «Εκείνος που θέλει να μείνει ανεπηρέαστος από το Κάρμα, πρέπει να έχει το σπίτι του στον αέρα». Αυτό σημαίνει απαλλαγή από όλες τις αντιδράσεις. Στην *«Φωνή της Σιγής»* της Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ, ο πνευματικός άνθρωπος περιγράφεται ως ο περιπατητής του ουρανού «που βαδίζει μέσα στους ανέμους πάνω από τα κύματα, που τα βήματά του δεν αγγίζουν το νερό». Ένας τέτοιος άνθρωπος δρα αλλά δεν αντιδρά, γιατί η διάνοιά του είναι απελευθερωμένη από προσκολλήσεις, δεσμούς και ροπές, ούτε έχει μόνιμα σημεία διαμονής τα οποία πρέπει να υπερασπιστεί απέναντι στις προκλήσεις της ζωής.

Υπάρχει ένα επίπεδο γνώσης όπου το Κάρμα εμφανίζεται να είναι μια αλυσίδα από περιορισμούς, αλλά υπάρχει και ένα βαθύτερο επίπεδο γνώσης – η γνώση της πηγής της σκέψης που περιέχει το κίνητρο και την επιθυμία της πράξης, δηλαδή των παραγόντων που συνιστούν την δεσμευτική δύναμη του Κάρμα. Σε αυτό το επίπεδο, το Κάρμα ανοίγει την προοπτική της τέλει ελευθερίας. Αυτή η ελευθερία, για εμάς που έχουμε το σπίτι μας ακόμη επάνω στην γη και όχι στον αέρα, φαντάζει απλή χίμαιρα. Όμως, όσο μακριά μας βρίσκεται, άλλο τόσο βρίσκεται κοντά μας γιατί είναι μέσα μας. Αρκεί η πίστη στο Κάρμα να πάψει να είναι περιοσσότερο συγκατάθεση νοητική παρά ζωντανή και ήρεμη πεποί-

θηση, παρά νόμος που με το φως του ζει κανείς την ζωή του. Μπορεί να μην έχουμε την γνώση να ανιχνεύσουμε όλες τις αιτίες μέχρι τις απώτερες πηγές της σκέψης σε ζωές και χρόνους περασμένων, όπως έχουμε την δυνατότητα να εξαντλήσουμε λίγες ή πολλές από τις αιτίες που βάλαμε σε ενέργεια στην τωρινή ύπαρξή μας. Μπορούμε να εξετάσουμε προσεκτικά κάθε περιστατικό που θυμόμαστε και στο οποίο αδικήσαμε ή αδικηθήκαμε.

Τις αιτίες αυτές μπορούμε να τις εξουδετερώσουμε είτε σκορπίζοντας σκέψεις αγάπης και υπηρεσίας στα πρόσωπα που αδικήσαμε, είτε με σκέψεις συγγνώμης και καλής θέλησης για όσους μας αδίκησαν. Έτσι, όλοι μπορούμε να ελαφρύνουμε το καρμικό χρέος μας και να φέρουμε πιο κοντά την ημέρα της λύτρωσης. Η πίστη στο Κάρμα μπορεί να μας χαρίσει μια καλύτερη γνώση του εαυτού μας και να κάνει την ζωή μας πιο καθαρή, πιο ήρεμη, πιο δυνατή και πιο χαρούμενη. Μόνο οι ίδιες μας οι πράξεις και η θέλησή μας μπορούν να μας σταθούν εμπόδιο. Μένει σε εμάς να αποφασίσουμε αν θέλουμε να συνεχίσουμε να πλέουμε σκληρά επάνω στο ρεύμα της προόδου, κινδυνεύοντας να εξοστρακιστούμε την ώρα της Κρίσης από τις τάξεις της Ανθρωπότητας, ή να κολυμπήσουμε αν επιθυμούμε να προχωρήσουμε προς τα εμπρός. Αν δεν αναγνωρίσουν οι άνθρωποι τούτη την αλήθεια, δεν θα σημάνει η ώρα της απελευθέρωσής τους γιατί όπως λέει η Άννα Μπέζαντ, δεν μπορεί η Φύση να έχει σκλάβο της τον άνθρωπο που κατέκτησε την δύναμη με την γνώση, και που μεταχειρίζεται και τα δυο μαζί στην αγάπη.

ΖΩΝ ΠΥΡ

Breda Zagar

(Γραμματέας της Θ. Ε. της Σλοβενίας)
(Περιοδικό *The Theosophist*, Νοέμβριος 2013)
(Μετάφραση: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

Όλοι γνωρίζουμε τους Τρεις Σκοπούς της Θεοσοφικής Εταιρείας. Τι σημαίνει Αδελφότητα; Η λέξη αυτή έχει παρανοηθεί σε μεγάλο βαθμό και έχει χρησιμοποιηθεί με εσφαλμένο τρόπο στον κόσμο αλλά και εν μέσω των μελών της Θ.Ε. Έχουν γραφεί πολλά άρθρα σχετικά με το θέμα αυτό, εξετάζοντας την Αδελφότητα από πολλές διαφορετικές σκοπιές έτσι ώστε να βοηθήσουν τον νου του αναγνώστη να αδράξει την βαθύτερη έννοια του όρου. Προφανώς όμως, μάταιη ήταν η προσπάθεια των αρθρογράφων.

Λέγεται ότι οι Μεγάλοι Διδάσκαλοι της ανθρωπότητας έχουν απέραντη υπομονή. Περιμένουν έως ότου οι νεότεροι αδελφοί τους εξελιχθούν τόσο ώστε να μπορούν να αφομοιώσουν μερικώς τουλάχιστον από τις διδασκαλίες που τους έχουν δοθεί, και να μάθουν επίσης ότι υπάρχουν λίγες ψυχές ικανές να κατανοήσουν ορισμένους πνευματικούς νόμους. Διότι για αυτούς τους λίγους απέστειλαν στον κόσμο την αφοσιω-

μένη μαθήτριά τους Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ. Στην πρώτη σελίδα του έργου *Η Φωνή της Σιγής*, η Ε. Π. Μπ. έγραψε: ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΟΥΣ ΟΛΙΓΟΥΣ. Εάν οι «ολίγοι» μπορούσαν να καταλάβουν και να ζήσουν την πνευματική ζωή που δεν είναι άλλο από ζωή αλτρουιστική, ζωή αδελφική, τότε ολόκληρη η ανθρωπότητα θα ωφελούνταν.

Οι Διδάσκαλοι έχουν πει ότι ολόκληρη η ζωή είναι ένα, και κατά συνέπεια στο σύνολό της η ανθρωπότητα είναι επίσης ένα, καθώς και ότι εάν ένα μέλος της πράξει κάτι καλό, τότε ωφελείται ολόκληρη η ανθρωπότητα και αντιστρόφως. Εάν αδράξουμε αυτή την αλήθεια σε όλη την ευρύτητά της, γινόμαστε υπεύθυνα άτομα. Έτσι, τα λόγια του Κρισνάρτζι (Κρισναμούρτι): «Εσείς είστε ο κόσμος», είναι απολύτως αληθινά. Από αυτή την σκοπιά, εύκολα μπορεί να κατανοήσει κανείς το αρχαίο αξίωμα: «Άλλαξε τον εαυτό σου εάν θέλεις να αλλάξεις τον κόσμο».

Ο σημερινός υλισμός είναι πολύ χειρότερος από όσο ήταν την εποχή της Ε. Π. Μπ. Σε ολόκληρο τον κόσμο, βασιλιάς είναι το χρήμα και η απληστία κατέχει το αξίωμα του πρωθυπουργού του. Ακόμη και πολλά από τα μέλη μας θεωρούν ότι για να είσαι συνεπής απέναντι στους αδελφούς σου, αρκεί να καταβάλλεις την συνδρομή σου. Δεν νιώθουν ότι είναι απαραίτητο να παρακολουθούν τις εργασίες της ομάδας ή στοάς στην οποία ανήκουν, αλλά και να συνεισφέρουν έμπρακτα στις καθημερινές ανάγκες της Θεοσοφικής Εταιρείας της χώρας τους. Αυτού του είδους η στάση είναι καθαρά υλιστικής φύσεως και σε άμεση αντίθεση με τους σκοπούς της Θ.Ε.

Τα γνωρίσματα ενός υπεύθυνου μέλους είναι να κατανοήσει τους σκοπούς της ίδρυσης και να νιώθει ευθύνη για την εκπλήρωσή τους. Επίσης, να καταβάλλει την συνδρομή του και να παρακολουθεί τακτικά τις εργασίες των στοών με πνεύμα αδελφικής συνεργασίας και αφοσίωσης. Στόχος του πρέπει να είναι να ακούει, να μαθαίνει, να προσφέρει κάτι από τον εαυτό του, να στοχάζεται επί των διδασκαλιών για να τις θέσει σε εφαρμογή στην ζωή του, με τρόπον ώστε να συνδράμει την ανθρωπότητα. Η μελέτη της θεοσοφικής διδασκαλίας συνιστά θεμελιώδες προαπαιτούμενο διότι, σε αντίθετη περίπτωση, ποιο το όφελος από τα γραπτά της Ε. Π.

Μπλαβάτσκυ; Οφείλουμε πρωτίστως να είμαστε ευγνώμονες και μετριοφρονες, και να συνειδητοποιήσουμε ότι η ιδιότητα του μέλους της Θεοσοφικής Εταιρείας είναι η μεγαλύτερη ευκαιρία να καταστήσει κανείς τον εαυτό του αληθινό βοηθό της ορφανής ανθρωπότητας. Όταν στην καρδιά μας πρυτανεύει η συμπόνια, όλα είναι δυνατά για εμάς διότι από την συμπόνια προέρχονται το θάρρος και η προθυμία.

Η διδασκαλία ότι όλοι είμαστε αδελφία δεν είναι κενά λόγια, αλλά στην πραγματικότητα αλληγορεί κάτι το θείον. Εάν υπάρχει ένα μόνο Απόλυτο, μία Αρχή, ένα Φως, μία Αγάπη που «αγκαλιάζει τα πάντα στην ενότητα», τότε καθένας από εμάς είναι ένα τμήμα αυτής της Αγάπης και στην ουσία είμαστε αυτή η Αγάπη που κρύβεται μέσα σε καθέναν μας. Υπό αυτή την άποψη μπορούμε να κατανοήσουμε την έννοια της αληθινής αδελφοσύνης. Ο αδελφός μας τότε δεν είναι κάτι το διαφορετικό από εμάς, κάτι το διακριτό, ο αδελφός μας δεν είναι κάποιος «άλλος» αλλά εμείς οι ίδιοι, πράγματι, και κατά συνέπεια είμαστε μία και η αυτή ζωή, ένα και το αυτό φως στις καρδιές μας. Από εσωτερική άποψη, αδελφότητα ουσιαστικά σημαίνει εν, ενότητα.

Μέσα από την ενότητα μπορούμε να καταλάβουμε τον αδελφό μας και να τον βοηθήσουμε πολύ πιο αποτελεσματικά. Η λέξη

αδελφός δεν έχει καμία σχέση με το φύλο, αλλά συνιστά ένα συμβολικό ορισμό για την εσωτερική πνευματική οντότητα, η οποία δεν έχει φύλο. Όταν λοιπόν απευθυνόμαστε σε ανθρώπους με την προσφώνηση αυτή, εννοούμε αδελφούς αμφοτέρων των φύλων. Εάν κατανοηθεί ορθά ο πρώτος Σκοπός της Θεοσοφικής Εταιρείας τότε θα επέλθει άνθηση. Όχι με την έκδοση πολλών βιβλίων ούτε με την ανάρτηση χιλιάδων άρθρων στο διαδίκτυο, αλλά ως παράδειγμα αδελφοσύνης και αρμονίας μεταξύ των πνευματικών μελών της.

Ο πρώτος Σκοπός λέει: «Σχηματισμός ενός πυρήνα της Παγκόσμιας Αδελφότητας», αλλά για να σχηματιστεί αυτός ο πυρήνας θα πρέπει να εργαζόμαστε από κοινού, όλοι μαζί. Ειδάλλως, θα είναι αδύνατο να σχηματίσουμε το είδος του πυρήνα που είχαν στο νου τους οι Διδάσκαλοι.

Δεν θα πρέπει οι άνθρωποι να προσελκύονται στην Θεοσοφική Εταιρεία μόνο από τα βιβλία της, αλλά και από την πνευματική ακτινοβολία της, την ευγένεια και την συμπάθεια. Οφείλουμε να είμαστε αναμμένοι δαυλοί διότι μόνο ένας δαυλός μπορεί να μεταδώσει την φλόγα του σε έναν άλλο δαυλό. Μπορεί ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής να ανάψει ένα κερί ή έναν δαυλό; Ένα συμπνευτικό και καλό άτομο όμως, διασκορπίζει ασυναίσθητα σε όλους

και καθετί γύρω του ένα αδιόρατο άρωμα. Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι έλεγε ότι το σημαντικότερο πράγμα είναι το κίνητρο καθενός. Εάν καταγινόμεστε στην μελέτη των διδασκαλιών με σκοπό να μεταδώσουμε με την σειρά μας κάτι στους αδελφούς μας, αυτό είναι ένα αληθινά ορθό κίνητρο που μπορεί μας φέρει πλησιέστερα σε όλα τα αισθητά όντα. Προς τούτο χρειαζόμαστε μια μετριόφρονα και καθαρή καρδιά, έτσι ώστε η διδασκαλία και η πρακτική της εφαρμογή να αφυπνίζουν μέσα μας την αληθή φύση μας που είναι αγάπη, που είναι ζωή και φως.

Οφείλουμε να καταστούμε αναμμένοι δαυλοί. Και όταν αυτοί οι δαυλοί τοποθετηθούν μαζί στον ίδιο χώρο, θα δημιουργήσουν ένα ζων πυρ σαν πυρήνα που ακτινοβολεί παντού, σε ολόκληρη την ζωή, το ευεργετικό του φως και την ζεστασιά του. Ας προσπαθήσουμε όλοι να γίνουμε αναμμένοι δαυλοί και να δημιουργήσουμε ένα τέτοιο ζων πυρ, έναν πυρήνα της Παγκόσμιας Αδελφότητας και να διαλύσουμε το σκοτάδι που σκεπάζει τον κόσμο.

Και όπως διαβάζουμε στην *Φωνή της Σιγής*: «Έτσι η καρδιά σου θα βρίσκεται ενωμένη με όλα τα όντα. Αγάπα τους ανθρώπους σαν να είναι οι αδελφοί- συμπαθητές σου, μαθητές του ενός Διδασκάλου, οι υιοί της Μίας τρυφερής μητέρας.»

Παρατήρηση – Μάθηση – Διαλογισμός

Κρισναμούρτι

Πρέπει να παραμερίσουμε ολόκληρη την σημασία της αυθεντίας, γιατί στον Διαλογισμό κάθε μορφή αυθεντίας είτε η ίδια είτε η αυθεντία κάποιου άλλου, γίνεται ένα εμπόδιο και εμποδίζει την ελευθερία, εμποδίζει την φρεσκάδα, το καινούργιο. Η αυθεντία λοιπόν, η διαμόρφωση και η μίμηση πρέπει να παραμεριστούν εντελώς. Διαφορετικά απλώς μιμείστε, ακολουθείτε ό,τι έχει λεχθεί, και αυτό κάνει τον νου πολύ νωθρό και ανόητο. Σε αυτή την κατάσταση δεν υπάρχει ελευθερία, και μόνο με την ελευθερία μπορεί κανείς να προχωρήσει σε αυτό το πολύ βαθύ και εξαιρετικά σημαντικό πράγμα που ονομάζουμε Διαλογισμό. Ο Διαλογισμός είναι η ουσία της ενέργειας.

Κάθε κίνηση της σκέψης, κάθε δράση χρειάζεται ενέργεια. Οτιδήποτε κάνετε ή σκέπτεστε χρειάζεται ενέργεια, και αυτή η ενέργεια μπορεί να σπαταληθεί από την σύγκρουση και από μορφές άσκοπων σκέψεων, συγκινησιακών επιδιώξεων και αισθηματικών δραστηριοτήτων. Σπαταλιέται από την σύγκρουση η οποία πηγάζει από τον διχασμό του «εγώ» και του «μη εγώ», από την διαίρεση ανάμεσα στον παρατηρητή και το παρατηρούμενο, τον σκεπτόμενο και την σκέψη. Όταν αυτή η σπατάλη δεν λαμβάνει χώρα, υπάρχει μια ιδιότητα της ενέργειας που μπορεί να ονομαστεί επίγνωση – μια επίγνωση στην οποία δεν υπάρχει αξιολόγηση, κρίση, καταδίκη ή σύγκριση, αλλά απλώς μια προσεκτική παρατήρηση, μια θεώρηση των πραγμάτων ακριβώς όπως είναι εσωτερικά και εξωτερικά χωρίς την επέμβαση της σκέψης που είναι το παρελθόν.

Όταν παρατηρείτε ένα δένδρο, είναι αναγκαία η αναγνώριση; Λέτε ότι είναι δένδρο ή απλώς το κοιτάτε; Αν αρχίζετε να το αναγνωρίζεται σαν μια φτελιά ή άλλο είδος, τότε το παρελθόν επεμβαίνει στην κατευθείαν παρατήρηση. Κατά αυτόν τον τρόπο όταν

βλέπετε έναν γνωστό σας άνθρωπο, αν κοιτάτε με αναμνήσεις ή με ενόχληση ή με ευχαρίστηση, τότε δεν τον βλέπετε πραγματικά αλλά μόνο την εικόνα που έχετε στον νου σας για αυτόν. Αυτό εμποδίζει την άμεση αντίληψη. Η άμεση αντίληψη δεν χρειάζεται αναγνώριση. Η εξωτερική αναγνώριση του γνωστού σας είναι φυσικά αναγκαία αλλά γιατί πρέπει να υπάρξει μια επέμβαση του παρελθόντος; Δεν σας εμποδίζει αυτό να δείτε καθαρά; Όταν έχετε μια γνώμη για κάτι, αυτή η γνώμη παραμορφώνει, αλλοιώνει την παρατήρηση. Ο παρατηρητής πάντα ρίχνει την σκιά του στο πράγμα που παρατηρεί. Πρέπει λοιπόν κανείς να κατανοήσει την δομή του παρατηρούμενου και την φύση του παρατηρητή. Όχι πώς να επιφέρει ένωση ανάμεσα στα δύο, αλλά να κατανοήσει την κίνηση του παρατηρητή και έτσι ίσως φθάσει σε ένα τέλος.

Πρέπει να εξετάσουμε τι είναι ο παρατηρητής: Είναι το παρελθόν με όλες τις αναμνήσεις του συνειδητές ή μη, με την φυλετική του κληρονομιά, την συσσωρευμένη πείρα που ονομάζει γνώση, τις αντιδράσεις του. Ο παρατηρητής είναι στην πραγματικότητα η διαμορφωμένη οντότητα. Είναι αυτός που ισχυρίζεται: «αυτός είναι» και «εγώ είμαι», και υπερασπιζόμενος τον εαυτό του ανθίσταται, κυριαρχεί, ζητώντας άνεση και ασφάλεια. Τοποθετεί τον εαυτό του χωριστά σαν κάτι διαφορετικό από αυτό που παρατηρεί εσωτερικά και εξωτερικά. Αυτό φέρνει μια διπλότητα και από αυτήν προέρχεται η σύγκρουση η οποία είναι σπατάλη ενέργειας. Πρέπει να έχει κανείς επίγνωση του παρατηρητή, της κίνησής του, της εγωκεντρικής δραστηριότητάς του, των ισχυρισμών του, των προλήψεών του. Πρέπει κανείς να έχει επίγνωση όλων αυτών των μη συνειδητών κινήσεων που δημιουργούν το αίσθημα της χωριστικότητας. Πρέπει να παρατηρεί κανείς χωρίς καμία μορφή αξιολόγησης, χωρίς το «μου αρέσει» ή «δεν μου αρέσει» – απλώς να παρατηρεί την καθημερινή ζωή στις σχέσεις του. Όταν η παρατήρηση είναι καθαρή, τότε υπάρχει ελευθερία από τον παρατηρητή.

Λέτε ότι η παρατήρηση χρειάζεται εξαιρετική αυτοπειθαρχία. Τι εννοείτε όμως με αυτό; Να πειθαρχείτε τον εαυτό με έναν ζουρλομανδύα ή να μαθαίνετε για τον εαυτό ο οποίος ισχυρίζεται, διεκδικεί, κυριαρχεί, είναι φιλόδοξος, βίαιος κλπ; Το «μαθαίνει» είναι αυτό καθαυτό πειθαρχηση. Η λέξη αυτή σημαίνει να μαθαίνεις, και όταν υπάρχει το «μαθαίνω» αλλά όχι συσσωρεύω, όταν υπάρχει αληθινό πραγματικό μαθαίνω που χρειάζεται προσοχή, αυτό το μαθαίνω θα επιφέρει την δική του ευθύνη, την δική του πραγματικότητα, τις δικές του διαστάσεις. Έτσι δεν υπάρχει πει-

θάραξη σαν κάτι που επιβάλλεται. Όταν υπάρχει «μαθαίνω», δεν υπάρχει μίμηση ούτε συμμόρφωση ούτε αυθεντία. Αν αυτό είναι εκείνο που εννοείτε με την λέξη πειθαρχηση, τότε ασφαλώς υπάρχει ελευθερία να μάθει κανείς. Το «μαθαίνω» έχει την δική του δράση. Αυτό που συνήθως συμβαίνει είναι ότι έχοντας μάθει, ενεργούμε σύμφωνα με αυτό που έχουμε μάθει. Έτσι υπάρχει διαίρεση ανάμεσα στο παρελθόν και στην δράση, και ως εκ τούτου υπάρχει σύγκρουση μεταξύ αυτού που είναι ή αυτού που υπήρξε και αυτού που είναι.

Λέμε ότι μπορεί να υπάρχει δράση στην πραγματική κίνηση του «μαθαίνω», δηλαδή «μαθαίνω» είναι το «κάνω». Το ζήτημα δεν είναι να μάθω και μετά να δράω. Αυτό είναι πολύ σημαντικό να το καταλάβετε γιατί έχοντας μάθει να δράτε από αυτή την συσσώρευση, αυτό είναι η πραγματική φύση του «εγώ», η πραγματική ουσία του παρελθόντος. Το παρελθόν προσκρούει στο παρόν και ούτε καθεξής στο μέλλον, και σε αυτό υπάρχει διαρκής διαίρεση. Όταν υπάρχει το «μαθαίνω», υπάρχει μια συνεχής κίνηση και όχι συσσώρευση γνώσεων που μπορεί να γίνει το «εγώ». Εννοούμε εδώ το ψυχολογικό πεδίο στο οποίο λειτουργεί το «εγώ». Το «εγώ» μπορεί να χρησιμοποιήσει την τεχνολογική γνώση με σκοπό να πετύχει κάτι, μια θέση, ένα προνόμιο.

Μπορεί να χρησιμοποιήσει την γνώση για να λειτουργήσει, αλλά αν επέμβει κατά την λειτουργία τότε τα πράγματα αρχίζουν να πηγαίνουν στραβά γιατί το «εγώ» ζητά θέση δια των τεχνικών μέσων. Έτσι, δεν ασχολείται απλώς με την γνώση στα επιστημονικά πεδία, αλλά την χρησιμοποιεί για

να πετύχει κάτι. Είναι σαν τον μουσικό που χρησιμοποιεί το πιάνο για να γίνει διάσημος. Αυτό με το οποίο ασχολείται είναι η φήμη και όχι η ομορφιά της μουσικής αυτής καθαυτής. Δεν λέμε ότι πρέπει να απαλλαγούμε από την τεχνολογική γνώση. Τουναντίον, όσο περισσότερη υπάρχει τόσο καλύτεροι όροι ζωής θα υπάρχουν. Αλλά από την στιγμή που το «εγώ» την χρησιμοποιεί, τα πράγματα αρχίζουν να πηγαίνουν στραβά.

Η ουσία της ενέργειας είναι Διαλογισμός. Να το θέσω διαφορετικά. Δεν υπάρχει διαλογισμός αν επιχειρήσω να πετύχω μια κατάσταση που έχουν περιγράψει άλλοι, ή που έχει ζήσει ο ίδιος ο διαλογιζόμενος σε αναλαμπή εμπειρίας. Ο Διαλογισμός δεν είναι μια σταθερή κατάσταση. Είναι μια κίνηση όπως η δράση. Και όπως είπαμε, όταν χωρίζουμε την δράση από την μάθηση, τότε ο παρατηρητής μπαίνει ανάμεσα στην μάθηση και στην πράξη. Τότε αυτός γίνεται ο σημαντικός και χρησιμοποιεί την δράση και την μάθηση για κρυφά κίνητρα. Όταν αυτό έχει κατανοηθεί πολύ καθαρά σαν μια αρμονική κίνηση της δράσης, της μάθησης και του Διαλογισμού, δεν υπάρχει σπατάλη ενέργειας και αυτό είναι η ομορφιά του Διαλογισμού. Υπάρχει μόνο μια κίνηση. Το «μαθαίνω» είναι πολύ περισσότερο σημαντικό από τον Διαλογισμό ή την δράση. Για να μαθαίνει κανείς πρέπει να υπάρχει πλήρης ελευθερία, όχι μόνο συνειδητή αλλά βαθιά εσωτερική – μια ολοκληρωμένη ελευθερία.

Στην ελευθερία υπάρχει κίνηση, η κίνηση του «μαθαίνω», δρω, διαλογίζομαι, σαν ένα αρμονικό σύνολο. Η λέξη σύνολο όχι μόνο σημαίνει υγεία, αλλά αγιότητα. Έτσι, το «μαθαίνω» είναι άγιο, το δρω είναι άγιο, ο Διαλογισμός είναι άγιος. Αυτό είναι πράγματι ιερό πράγμα και η ομορφιά βρίσκεται μέσα σε αυτό και όχι πέρα από αυτό.

(Πηγή: Κρισναμούτι, «Η Αναγκαιότητα της Αλλαγής»)

Παρακαλούμε τους συνδρομητές του περιοδικού ΙΛΙΣΟΣ να μεριμνούν τακτικά για την εξόφληση της ετήσιας συνδρομής τους, η οποία ανέρχεται στο ποσό των 15€ για Ελλάδα & Κύπρο και 20€ για το εξωτερικό (Δηλ. 4 τεύχη ετησίως συν ταχυδρομικά έξοδα). Αν διαμένετε στην επαρχία, μπορείτε να επικοινωνείτε με τους κατά τόπους αντιπροσώπους μας.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όροφος,
είναι ανοικτά κάθε ημέρα από
19.30 - 21.30, εκτός Σαββάτου
και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΔΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικό

« Ι Λ Ι Σ Ο Σ »

**ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,
106,71 Αθήνα.**

Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνο εις:

Θεοσοφική Εταιρεία, Βου-
κουρεσίου 25, 106 71, Αθήνα
ή με κατάθεση στον λογ/σμό
ALPHA BANK:

IBAN GR30 0140 8340 8340
0200 2000 107

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Κεφαλλονιά, Γ. Διαμαντάτος,
τηλ. 6944331000

Βόλος, Γ. Κουκουβίνος,
τηλ. 6946146763

Κρήτη, Στ. Βασιλάκης,
τηλ. 6937005048

Τρίκαλα, Στ. Λιγάτσικας,
τηλ. 6977679184/

Πάτρα, Σ. Ιγγλέσης,
τηλ. 6944907479

Σύρος, Π. Ζαραφωνίτης,
τηλ 6932327646

Θράκη, Γ. Τρανοπούλου,
τηλ. 6976488448

Κύπρος, Αθ. Παπαδόπουλος,
τηλ. 00035724654511

Τα άρθρα που δημοσιεύονται στο περιοδικό ΙΛΙΣΟΣ,
φέρουν την ευθύνη των αρθρογράφων για το περιεχό-
μενό τους και δεν λογοκρίνονται ούτε απηχούν απα-
ραιτήτως τις απόψεις του περιοδικού.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

(Έκπτωση για μέλη και συνδρομητές εντός παρένθεσης)

Στα Πόδια του Διδασκάλου - Κρισναμούρτι	5€	
Η Εξέλιξη της Μορφής και της Ζωής - Άννη Μπέζαντ	10€	(-5)
Προσέγγιση στην Πραγματικότητα - N. Sri Ram	8€	
Οι Βαθύτερες Όψεις της Ζωής - N. Sri Ram	8€	
Επιλογή Ιλισού - τόμος 1959-61, τόμος 1962-65,		
τόμος 1966-70, τόμοι 1973-78, τόμος 1991, 1992, τόμος 1993	12€	(-2)
Τεύχη Ιλισού 1976-99	1€	
Τεύχη Ιλισού 2000-2009	2€	
Τεύχη Ιλισού 2010 -	3€	
Το Κλειδί της Θεοσοφίας - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	18€	(-3)
Η Φωνή της Σιγής - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	10€	(-2)
Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	10€	(-2)
Αόρατοι Βοηθοί - C. W. Leadbeater.....	14€	(-2)
Σ' Εκείνους που Πενθούν. - C. W. Leadbeater	8€	
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες - Ernest Wood	14€	(-2)
Το Φως της Ασίας - Sir Edwin Arnold	14€	(-6)
Γιόγκα και Αποκρυφισμός - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	30€	(-10)
Ζωή στο Επέκεινα - C. W. Leadbeater	25€	(-5)

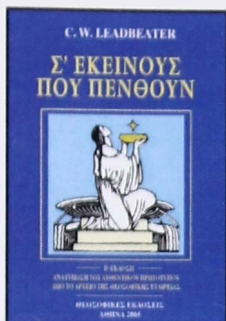
Υπό έκδοση

Μύστες, Απόκρυφο και Μαγικές Τέχνες - Έλενα Πέτροβα Μπλαβάτσου
Βιβλίο Β

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Ονοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....

Οδός.....Αριθμός.....Πόλη.....Τ.Κ.....

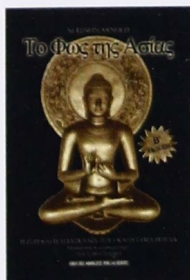
C W. Leadbeater

Σ' Εκείνους που Πενθούν Αόρατοι Βοηθοί Ζωή στο Επέκεινα (Η Άλλη Όψη του Θανάτου)

Ernest Wood

Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες

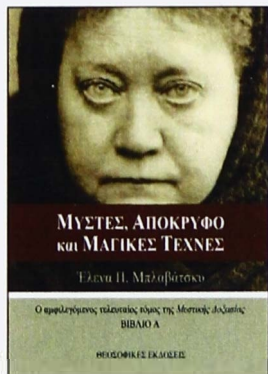
Sir Edwin Arnold

Το Φως της Ασίας

Κυκλοφόρησε
Ἑλενα Π. Μπλαβάτσκυ

ΜΥΣΤΕΣ, ΑΠΟΚΡΥΦΟ ΚΑΙ ΜΑΓΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Βιβλίο Α

Ο αμφιλεγόμενος τελευταίος τόμος της *Μυστικής Δοξασίας*, της Σύνθεσης της Θρησκείας, της Επιστήμης και της Φιλοσοφίας, τον οποίο πολλοί αμφισβητούν αν και η συγγραφέας στην Εισαγωγή της διασαφηνίζει ότι πρόκειται για τον τρίτο (στην Αγγλική γλώσσα) τόμο αυτού του έργου της, αφιερωμένο στους Μύστες και τις απόκρυφες γνώσεις που μεταδίδονταν στα αρχαία Μυστήρια και τις Μυστηριακές Σχολές. Εκδόθηκε αρχικά το 1897,

έξι χρόνια μετά τον θάνατο της συγγραφέως.

Στην Ελληνική έκδοσή του αποτελείται από δύο βιβλία: Α και Β. Μύστες της Δύσης, Αλληγορίες και Θαύματα, Μύστες της Ανατολής και Μυστικά Ιερά Βιβλία, Αποκρυφη Αστρονομία και Αστρολατρία, οι Ψυχές των Άστρων, Αλληγορίες και Μυστική Γνώση στο *Ζοχάρ* και την *Βίβλο*, Μυστικοί Κύκλοι, Πρακτική Εξάσκηση της Μαγείας, Επίδραση του Αποκρυφισμού στην Καθημερινή ζωή, κλπ. είναι μερικά από τα θέματα που εμπεριέχονται στα δύο αυτά βιβλία.

Ο τόμος αυτός (βιβλία Α και Β) αποτελεί πλήρη πραγματεία και συμπληρώνει τους προηγούμενους τόμους, συμβάλλοντας στην ολοκλήρωση του *Magnum Opus* της Ε.Π.Μπλαβάτσκυ. Και όπως επισημαίνει ο W. Kingsland (*The Real H.P. Blavatsky*, σ. 241): «Τί πλούτο γνώσεων θα είχαν αποκομίσει πράγματι οι άνθρωποι (...) εάν αυτά τα χειρόγραφα είχαν παραδοθεί τότε στους εκδότες. Ήταν ο 'τυφλός κόσμος' τόσο ανάξιος να λάβει αυτή την γνώση;»

(Σελ. 426, μέγεθος: 17Χ24, Α.Τ. 26 €)

(Συνδρομητές ΙΔΙΟΥ & Μέλη της Θ.Ε. 20 €)

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ